

EN FÖRDJUPAD BILD AV UNGAS FRITID

UNG IDAG 2023:2

mucf

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) 2023

Författare: Emma Thornström och Vanessa Sevedag

Webb: www.mucf.se

Omslagsfoton medsols: Joel Muniz/Unsplash,
Evg Kowalievskaja/Pexels, Elsa Kennemer/Unsplash,
Leah Kelly/Pexels, Cliff Both/Pexels

Övriga foton:

- s. 8 Polina Zimmerman/Pexels
- s. 12 Laurence Hamdy/Pexels
- s. 16 Soka Wayana/Pexels
- s. 20 Cottonbro Studio/Pexels
- s. 35 Alena Darmel/Pexels
- s. 42 Kampus Production/Pexels
- s. 46 Kindel Media/ Pexels
- s. 53 Cliff Both/Pexels
- s. 54 Pixabay/Pexels
- s. 56 Simon Maage/Unsplash
- s. 61 Bao Truong/Unsplash
- s. 64 Breakcreate/Unsplash

EN FÖRDJUPAD BILD AV
UNGAS FRITID

UNG IDAG **2023:2**

Förord

Den ungdomspolitiska skrivelse (Regeringen 2020) som pekar ut riktningen för ungdomspolitiken under de kommande åren betonar att ungas tillgång till meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter är en viktig del i arbetet mot det ungdomspolitiska målet. Även barnkonventionen (Lag (2018:1197)) lyfter fritiden som viktig och slår fast att alla barn har rätt till lek, rekreation, vila och fritid, samt att konventionsstater ska uppmuntra tillhandahållandet av bland annat lämpliga och lika möjligheter till rekreations- och fritidsverksamhet.

Det finns flera anledningar till att barn och ungas tillgång till fritidsaktiviteter lyfts fram och betonas. Fritiden är viktig för den fysiska och psykiska hälsan och kan verka kompensatoriskt för unga som av olika anledningar möter utmaningar i livet. Den är även en del i den personliga och sociala utvecklingen, och aktiviteter på fritiden kan bidra till informellt lärande.

MUCF har en uppgift att verka för att fler unga har en meningsfull fritid. Myndigheten har tidigare lämnat flera förslag som syftar till att göra en sådan möjlig för fler unga. Det är tydligt att ungas fritid påverkades kraftigt av covid-19-pandemin, vilken medförde att en del fritidsaktiviteter tillfälligt var mindre tillgängliga. Om de förändringarna kvarstår på längre sikt återstår att se, men det finns en risk att ett svårare ekonomiskt läge under de kommande åren gör att många unga kommer ha fortsatt mindre tillgång till fritidsaktiviteter. Det gör arbetet för att främja tillgång till aktiviteter på fritiden fortsatt mycket viktigt.

Den här rapporten baseras på resultaten av MUCF:s nationella ungdomsenkät, vilken är en återkommande enkätundersökning som senast genomförts år 2018 och 2021. Med den vill myndigheten bidra med kunskap om vilka olika hinder unga upplever kopplat till sin fritid. Det är exempelvis tydligt att unga som är utrikesfödda, som bor i områden med socioekonomiska utmaningar eller som har en funktionsnedsättning i större utsträckning möter hinder för sin fritid. Vi vill också visa på hur deltagandet i aktiviteter skiljer sig åt mellan olika grupper av unga, med en förhoppning att fler fritidsaktiviteter ska upplevas som tillgängliga för alla unga oavsett kön, födelseort, var unga bor eller om de har någon form av funktionsnedsättning.

Arbetet med denna rapport har genomförts av Emma Thornström (uppdraagsansvarig) och Vanessa Sevedag på avdelningen för utredning.

Lena Nyberg
Generaldirektör
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Innehåll

Sammanfattning	9
1. Inledning	13
Syfte	13
Undersökningens genomförande och redovisning	13
2. Covid-19-pandemin och dess påverkan på ungas fritidsaktiviteter	17
Förändringar i deltagande syns även i nationella ungdomsenkäten	18
3. Ungas aktiviteter på fritiden	21
Tydliga skillnader i deltagande mellan olika grupper av unga	22
Idrott och motion	26
Kultur och eget skapande	30
Sociala aktiviteter och mötesplatser	38
4. Ungas uppfattning om sin fritid	43
De flesta unga är nöjda med sin fritid	43
5. Ungas tillgång till fritid	47
De flesta unga upplever att de har god tillgång till fritidsaktiviteter	47

6. Avslutande diskussion	55
Förändrat deltagande i aktiviteter – på kort och lång sikt	55
Ungas val av aktiviteter på fritiden – fri vilja eller skillnader i möjlighet?	57
7. Referenser	62
Bilaga 1. Nationella ungdomsenkäten	65
Bilaga 2. Områdestyper	66
Bilaga 3. Frågor i Nationella ungdomsenkäten	67
Bilaga 4. Tabellbilaga	70

Sammanfattning

Den här rapporten är en del av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) uppföljning av det ungdomspolitiska målet. Rapporten beskriver i vilken utsträckning unga deltar i olika aktiviteter på fritiden, samt hur deltagandet i olika aktiviteter skiljer sig åt mellan grupper av unga. Den bygger på resultaten av myndighetens nationella ungdomsenkät som senast genomfördes våren 2021. Rapporten beskriver även i vilken utsträckning unga upplever hinder för att delta i aktiviteter på fritiden och hur dessa skiljer sig mellan olika grupper av unga. Nedan redovisas de huvudsakliga slutsatserna i rapportens olika kapitel.

Kapitlet om *covid-19-pandemin* och dess påverkan på ungas fritidsaktiviteter visar att:

- Mellan åren 2018 och 2021 syns flera förändringar av ungas deltagande i olika aktiviteter på fritiden.
- Andelen unga som umgåtts med kompisar varje vecka minskade något, liksom andelen unga som idrottat inom en förening, som konsumerat kultur eller som själva utövat kultur, som skrivit eller besökt bibliotek eller fritidsgård.
- Andelen unga som varit ute i naturen har ökat mellan 2018 och 2021, liksom andelen unga som utövat hantverk.

Kapitlet om ungas deltagande i aktiviteter kopplade till *motion och idrott* visar att:

- En majoritet av unga uppger att de idrottat utanför en förening varje vecka. Andelen har inte förändrats mellan 2018 och 2021, medan andelen unga som idrottat inom en förening har minskat mellan dessa år.
- Det är en högre andel bland tjejer som varit ute i naturen och besökt stall än killar, medan det är vanligare att killar besökt gym och idrottat inom en förening jämfört med tjejer.
- Det är en lägre andel bland tjejer med utländsk bakgrund som idrottat inom en förening varje vecka jämfört med andra unga.
- Unga som har en funktionsnedsättning har i lägre utsträckning idrottat både inom och utanför föreningar, även andelen som besökt gym är lägre jämfört med andra unga.
- Bland unga som bor i områden med mycket god socioekonomi är det en högre andel som idrottat och besökt gym jämfört med unga i andra områdestyper.
- Bland unga som bor i områden med socioekonomiska utmaningar är andelen som tagit del av idrott inom och utanför en förening, besökt gym eller varit ute i naturen lägre jämfört med unga som bor i andra typer av områden. Det är däremot en högre andel som besökt simhall.

Kapitlet om ungas deltagande i aktiviteter inom kultur och eget skapande visar att:

- Nästan samtliga unga uppger att de streamat film eller gått på bio på sin fritid. Det är också en hög andel unga som spelat datorspel, som lyssnat på ljudböcker/poddar eller spelat brädspel på fritiden.
- Killar tar del av flera aktiviteter kopplade till kultur i lägre utsträckning än tjejer. Andelen som utövat kultur, läst böcker eller lyssnat på ljudböcker är lägre. Andelen som spelat datorspel eller som meckat med motorer är däremot högre bland killar än bland tjejer.
- Det är en högre andel bland utrikes födda unga som besökt bibliotek och läst böcker jämfört med inrikes födda unga. Bland inrikes födda unga är det en högre andel som lyssnat på ljudböcker och poddar och som spelat brädspel jämfört med utrikes födda unga.
- Bland unga i socioekonomiskt utsatta områden är det en högre andel som besökt bibliotek och läst böcker jämfört med unga som bor i områden med god socioekonomi, andelen som lyssnat på ljudböcker eller poddar är däremot lägre.
- För flera aktiviteter inom området kultur finns det inga skillnader mellan unga som har funktionsnedsättning och unga som inte har det. Bland unga med funktionsnedsättning är andelen som spelat datorspel varje vecka något högre än bland unga som inte har funktionsnedsättning, medan andelen som spelat brädspel är lägre.

Kapitlet om ungas deltagande i sociala aktiviteter och mötesplatser visar att:

- De allra flesta unga uppger att de använt sociala medier varje vecka, en hög andel har umgåtts med vänner. Att besöka en stadskärna eller ett köpcentrum är också relativt vanligt bland unga.
- Bland killar är det en högre andel som umgåtts med kompisar varje vecka, medan andelen som använt sociala medier eller som besökt en stadskärna är högre bland tjejer.
- Bland utrikes födda tjejer är andelen som umgåtts med kompisar på fritiden lägre och de är i lägre grad medlemmar i en förening jämfört med inrikes födda tjejer.
- Unga med funktionsnedsättning har deltagit i vissa aktiviteter i lägre utsträckning än unga som inte har funktionsnedsättning. Andelen som använt sociala medier, som umgåtts med kompisar, som besökt en stadskärna eller är medlemmar i en förening är lägre bland dessa unga.
- Utrikes födda unga och unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar har besökt både religiösa byggnader och fritidsgårdar i större utsträckning än inrikes födda unga och unga som bor i andra socioekonomiska områdestyper.

Kapitlet om ungas uppfattning om sin fritid visar att:

- Vid en jämförelse mellan år 2018 och 2021 har andelen unga som upplever att de har lagom mycket fritid ökat, samtidigt har andelen unga som uppger att de har goda möjligheter att ta del av aktiviteter på fritiden minskat.
- Sju av tio unga uppgav att de var nöjda med sin fritid år 2021, andelen var högre bland killar än bland tjejer.
- Bland unga med funktionsnedsättning uppgav drygt hälften att de var nöjda med sin fritid vilket är lägre än unga utan funktionsnedsättning, och andelen som uppgav att de har för mycket fritid var högre jämfört med andra unga.
- Unga med utländsk bakgrund uppgav i lägre utsträckning att de var nöjda med sin fritid jämfört med unga som har svensk bakgrund. Andelen var särskilt låg bland tjejer med utländsk bakgrund där drygt hälften uppgav att de var nöjda år 2021.
- Det finns skillnader i andelen som var nöjda med sin fritid mellan unga som bor i olika socioekonomiska områden, lägst andel som var nöjda finns bland unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar.

Kapitlet om ungas tillgång till fritidsaktiviteter visar att:

- 79 procent av unga upplevde att de hade goda möjligheter att ta del av aktiviteter på fritiden år 2021.
- 64 procent av unga uppgav att de har goda möjligheter att ta del av kulturella verksamheter på fritiden och 52 procent att de hade goda möjligheter att delta i ideellt arbete.
- Den vanligaste orsaken till att unga avstått från en fritidsaktivitet är att de inte haft tid på grund av skola eller arbete, sju av tio unga uppgav att de avstått av den anledningen.
- Drygt 30 procent av unga uppgav att de hindrats av att aktiviteter varit för dyra, eller för att de har haft svårt att ta sig till aktiviteter.
- Unga som är födda utanför Sverige, som bor i områden med socioekonomiska utmaningar eller som har en funktionsnedsättning upplever i högre utsträckning hinder för att ta del av fritidsaktiviteter jämfört med andra unga.

1

Inledning

Syfte

Regeringens ungdomspolitiska mål är att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (Regeringens proposition 2013/14:191). Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har i uppdrag att följa hur ungas levnadsvillkor utvecklas gentemot detta mål. Det görs på flera olika sätt, bland annat genom en årlig rapport som beskriver ungas levnadsvillkor ur ett brett perspektiv utifrån indikatorer som myndigheten följer (MUCF, 2023b). I år har rapporten om ungas levnadsvillkor kompletterats med denna rapport som ger en fördjupad beskrivning av ungas fritid.

Den ungdomspolitiska skrivelse (Skr. 2020/21:105) som pekar ut riktningen för ungdomspolitiken under de kommande åren lyfter alla ungas tillgång till en meningsfull fritid som ett särskilt prioriterat område. Skrivelsen betonar att en viktig del i det ungdomspolitiska målet om goda levnadsvillkor för alla unga handlar om att unga ska ha tillgång till meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter, i form av exempelvis idrott eller kultur. MUCF har i sin instruktion bland annat i uppgift att verka för att målen inom ungdomspolitiken uppnås genom att ta fram, samla och sprida kunskap, samt att utifrån ungdomars olika förutsättningar och levnadsvillkor verka för att ungdomar har meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter. Det är mot bakgrund av dessa prioriteringar som myndigheten har valt att lyfta fram aktuell kunskap om ungas tillgång till aktiviteter på fritiden, olika hinder för sådana aktiviteter samt hur tillgången till aktiviteter skiljer sig mellan olika grupper av unga.

Undersökningens genomförande och redovisning

Rapporten bygger på resultat från MUCF:s nationella ungdomsenkät. Den innehåller flera frågor om hur unga uppfattar sin fritid och vilka aktiviteter de deltar i. Den nationella ungdomsenkäten är en återkommande enkätundersökning som har gått ut till unga i åldersgruppen 16–25 år ungefär vart tredje år sedan 2004. Den senaste undersökningen genomfördes våren 2021, då enkäter skickades ut till ett obundet slumpmässigt urval av 12 000 unga. Svarsfrekvensen för undersökningen år 2021 var 50 procent. Resultaten från undersökningen är generaliserbara till gruppen unga i stort. En mer utförlig beskrivning av enkäten och undersökningens genomförande finns i bilaga 1. En beskrivning av de frågor i nationella ungdomsenkäten som ingår i rapporten år 2021 finns i bilaga 3. På MUCF:s webbplats finns en separat [tabellbilaga](#) som visar andelen unga som deltagit i olika aktiviteter, samt som upplevt olika hinder för sin fritid år 2021.

Begrepp och resultatredovisning i rapporten

Resultat från urvalsundersökningar som visar på skillnader mellan olika grupper av unga eller över tid diskuteras enbart i löptext om skillnaderna är statistiskt säkerställda. I tidsserier och beskrivning av skillnader mellan grupper av unga har konfidensintervall beräknats på 95 procent. Principen är att konfidensintervallet för de olika värdena inte får överlappa varandra för att vi ska säga att det finns en säkerställd skillnad. Detta sätt att pröva den statistiska signifikansen för tidsserierna baserar sig på konfidensintervall för två olika värden var för sig, provningen är i själva verket strängare än 95-procentsnivån. För de uppgifter som kommer från MUCF:s nationella ungdomsenkät har skillnaderna mellan grupperna dock testats på 5 procents signifikansnivå för att avgöra om det föreligger skillnader mellan två värden. I figurena förekommer både resultat där skillnaden mellan olika grupper av unga är statistiskt säkerställd och resultat där det inte finns någon statistiskt säkerställd skillnad mellan hur olika grupper svarat.

Den nationella ungdomsenkäten går ut till unga i åldrarna 16–25 år. Enkätens resultat har brutits ner på följande grupper av unga:

- tjejer/killar
- inrikes/utrikes födda
- svensk/utländsk bakgrund
- yngre/äldre åldersgrupp
- områden indelade efter socioekonomiska utmaningar
- unga som har eller inte har funktionsnedsättning.

Gruppen unga hbtqi-personer följs inte upp i rapporten. Det beror på att myndigheten nyligen gjort en större kartläggning av levnadsvillkoren för denna grupp unga (MUCF, 2022), i vilken även fritiden beskrivs. Vi har dock inkluderat en kortare sammanfattning av kunskapen kring unga hbtqi-personers fritid i den sammanfattande diskussionen.

Läsanvisningar

Rapporten är indelad i sex kapitel.

- **I kapitel 1** beskrivs bakgrunden till rapporten och hur den är upplagd, hur olika begrepp definieras, den innehåller även en kort beskrivning av metoden.
- **I kapitel 2** ges en kortfattad bild av covid-19-pandemin och dess påverkan på ungas deltagande i fritidsaktiviteter.
- **I kapitel 3** ges en sammanfattande bild av i vilken utsträckning unga upplever att de har tid för fritidsaktiviteter och om de är nöjda med sin fritid, samt hur detta skiljer sig mellan olika grupper av unga.
- **I kapitel 4** ges en fördjupad bild av ungas upplevelse av tillgång till aktiviteter på fritiden och hur den skiljer sig mellan olika grupper av unga.
- **I kapitel 5** ges en sammanfattande bild av ungas deltagande i olika typer av fritidsaktiviteter inom områdena idrott, kultur samt sociala mötesplatser, samt hur deltagandet skiljer sig mellan olika grupper av unga.
- **I kapitel 6** ges en sammanfattande diskussion av ungas möjligheter till en meningsfull fritid.

Definitioner för olika grupper av unga i rapporten

Tjej/Kille

När resultatet redovisas uppdelat på kön används begreppen tjejer och killar. Med tjejer och killar avses det kön som unga själva har identifierat att de har.

Inrikes född/Utrikes född

Med inrikes födda avses personer som är födda i Sverige. Utrikes födda är personer som är födda utomlands.

Svensk bakgrund/Utländsk bakgrund

Svensk bakgrund har personer som är födda i Sverige med minst en förälder som är inrikes född. Utländsk bakgrund har personer som är utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

Funktionsnedsättning

När uppgifter redovisas för unga med funktionsnedsättning avses personer som i den nationella ungdomsenkäten själva identifierat att de har någon funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom som innebär svårigheter i vardagen. Unga med funktionsnedsättning är en heterogen grupp, som har olika förutsättningar att besvara en enkätundersökning. Därför ska resultaten i rapporten tolkas med försiktighet. De är inte generaliserbara till alla unga med funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom i Sverige, men ger tydliga indikationer på hur unga med funktionsnedsättning upplever sin tillgång till aktiviteter på fritiden.

HBTQI/Heterocis

Med hbtqi-person avses personer som själva inte identifierar sig som heterosexuella cispersoner, eller personer som har en intersexvariation. För resultat från MUCF:s nationella ungdomsenkät kan jämförelser enbart göras mellan hbtq-personer och heterocispersoner. I ungdomsenkäten är hbtq-personer definierade som de unga som svarat att de har en annan sexuell läggning än heterosexuell, är osäkra eller inte vill definiera sin sexuella läggning. Unga som svarat att de har en annan könsidentitet än kille eller tjej alternativt är osäkra på sin könsidentitet benämns också som hbtq-personer, liksom de unga som uppgett att de är transpersoner eller är osäkra på om de är transpersoner.

2

16

Covid-19-pandemin och dess påverkan på ungas fritidsaktiviteter

Nationella ungdomsenkäten genomfördes under perioden mars till maj år 2021. Merparten av de som besvarade enkäten gjorde det under mars och april. Under denna period var smittspridningen av covid-19 hög i samhället och det fanns restriktioner som begränsade möjligheterna att mötas och delta i olika aktiviteter. Restriktionerna omfattade både insamlingsperioden och stora delar av det föregående året. 29 mars år 2020 begränsades exempelvis deltagarantalet vid allmänna sammankomster till 50 personer (SFS 2020:162). Från 24 november 2020 skärptes restriktionen till åtta personer (SFS 2020:1000). Sedan mars 2020 fanns också rekommendationer om att hålla avstånd och begränsa sina kontakter med personer utanför hushållet.

Medan det samtidigt fanns rekommendationer att fortsätta bedriva idrotts-, fritids-, och kulturaktiviteter för barn och unga, skulle dessa ske inom ramen för de allmänna rekommendationerna. För att genomföra aktiviteter skulle det alltså bland annat vara möjligt att hålla avstånd och undvika trängsel. På en pressträff 4 februari 2021 meddelades att rekommendationerna om att bedriva aktiviteter för barn och unga också skulle omfatta gymnasieungdomar (Folkhälsomyndigheten, 2021d). Före februari år 2021 syftade alltså rekommendationerna enbart till barn upp till och med högstadiet. Eftersom frågorna i nationella ungdomsenkäten om deltagande i aktiviteter syftar till det senaste året har alltså unga, 16–25 år, haft begränsade möjligheter att ta del av fritids- och kulturaktiviteter eller utöva idrott.

I MUCF:s årliga rapport om civilsamhällets förutsättningar att verka framkommer att pandemin påverkat föreningslivet brett, men också att det finns skillnader mellan olika typer av föreningar och vilka målgrupper föreningarna har. Bland annat visar 2021 års rapport att föreningar som riktar sig till barn och unga i högre utsträckning tappat medlemmar än föreningar med vuxna som målgrupp.

Inom idrotten har vissa föreningsmedlemsantal påverkats negativt av pandemin, medan exempelvis föreningar inom utomhusidrott oftare påverkats positivt. Bland kulturföreningar är det däremot få som upplevt att antalet medlemmar påverkats positivt av pandemin (MUCF 2022d).

Det har genomförts ett par uppföljningar av covid-19-pandemins påverkan på barn och ungas idrottande i förening. En rapport från Riksidrottsförbundet (RF) beskriver att de utmaningar som uppstod för idrottsföreningarna under 2020 kvarstod 2021 (Riksidrottsförbundet, 2022). Återrapporteringen av det statliga lokala aktivitetsstödet (LOK) till barn och ungdomsidrott (7–25 år) visar på en minskning av aktiviteter, vilket påverkade unga över 20 år i störst utsträckning. Bland RF:s medlemsföreningar är det också vanligast att ha tappat unga medlemmar i åldrarna 13–25 år. Även Centrum för idrottsforskning (CIS) uppföljning av aktivitetsnivåerna inom barn- och ungdomsidrott visar på en tydlig minskning under 2020. I genomsnitt minskade aktiviteterna med 10 procent, vilket är det största minskningen sedan CIS började mäta aktivitetsnivåerna 2009 (Norberg 2022).

En rapport från Myndigheten för kulturanalys om befolkningens kulturvanor visar att pandemin påverkade kulturvanorna under år 2021 (Myndigheten för kulturanalys 2022).¹ Bland annat konstateras att eget skapande ökade i början av pandemin, år 2020, men att det till år 2021 har återgått till samma nivå som innan pandemin. Kulturaktiviteter som man gör själv i hemmiljö var vanligare än att besöka kulturutbud redan innan pandemin, men skillnaderna har förstärkts under denna period. Pandemin och de restriktioner och rekommendationer som den förde med sig har också inneburit att kulturutbudet nyttjades i betydligt lägre utsträckning än tidigare. Störst minskning skedde i andelen som gått på bio, teater, konserter och museum, men minskning sågs även i andelen som gått till bibliotek eller på utställningar.

Förändringar i deltagande syns även i nationella ungdomsenkäten

För vissa av de aktiviteter som följs upp inom den nationella ungdomsenkäten är det möjligt att jämföra deltagandet bland unga mellan år 2021 och den enkät som gjordes år 2018. Nationella ungdomsenkäten genomfördes under perioden mars till maj år 2021, och merparten besvarade enkäten under mars och april. En sådan jämförelse visar att andelen unga som deltagit i vissa aktiviteter har minskat, så som andelen som besökt en fritidsgård eller ett bibliotek varje

¹ Referensperioden för SOM-undersökningen som Myndigheten för Kulturanalys rapport baseras på omfattar de senaste 12 månaderna och sträcker sig från hösten 2020 till hösten 2021. Pandemin pågick under hela tidsperioden för 2021 års undersökning, medan undersökningen för 2020 även omfattar tidsperiod innan restriktioner och rekommendationer infördes.

månad, som idrottat inom en klubb eller förening varje vecka, eller som umgåtts med kompisar varje vecka. Även andelen unga som konsumerat kultur varje månad eller som utövat kultur varje vecka var lägre år 2021 jämfört med år 2018. Det var däremot en högre andel unga som uppger att de varit ute i naturen varje vecka eller som utövat hantverk varje månad år 2021 jämfört med år 2018. Ur ett längre tidsperspektiv har andelen unga som läst böcker, som är medlemmar i en förening eller som idrottat inom en förening minskat. Andelen unga som varit ute i naturen ökade även innan år 2021.

**Aktiviteter där deltagandet
minskat mellan 2018 och 2021**

- Att idrotta inom en klubb eller förening
- Att konsumera kultur i form av teater, konsert, musikal, dansföreställning eller museum
- Att utöva kultur i form av sång, musik, dans, teater, bild
- Att besöka ett bibliotek
- Att besöka en fritidsgård eller ungdomens hus
- Att umgås med kompisar

**Aktiviteter där deltagandet
ökat mellan 2018 och 2021**

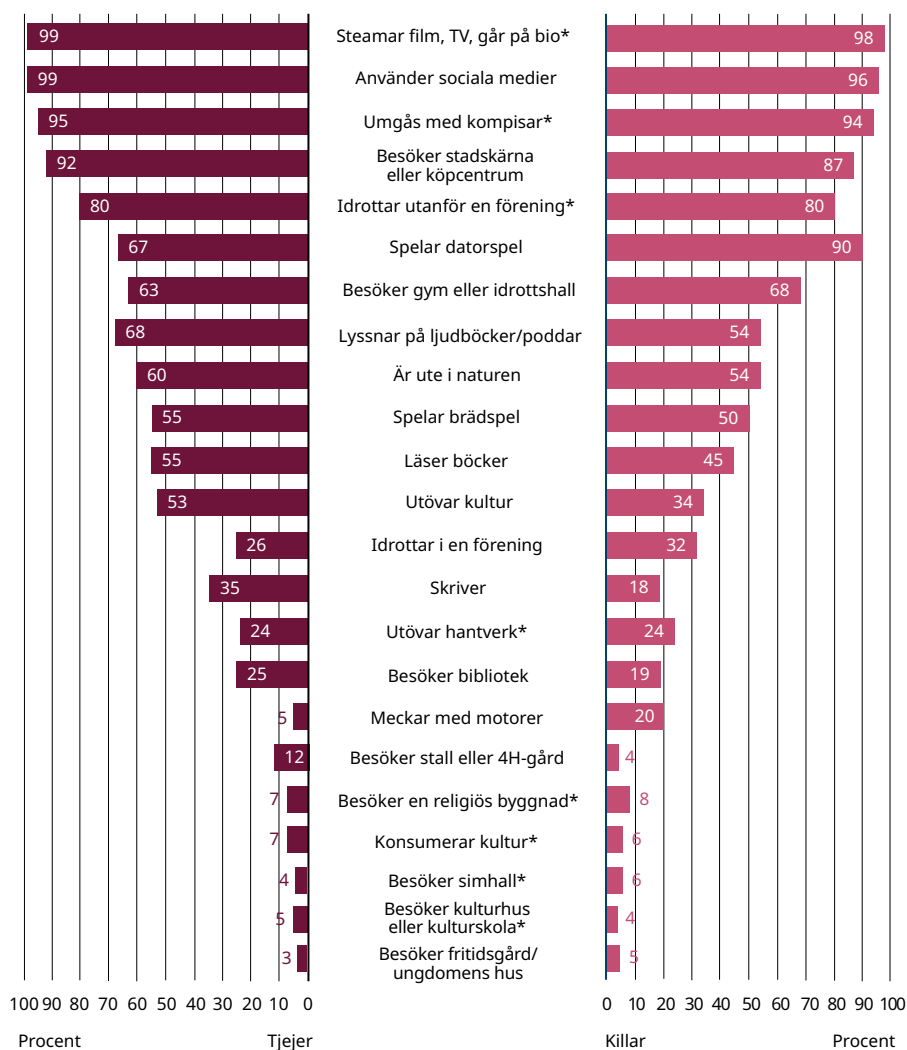
- Att vara ute i naturen och exempelvis vandra, fiska, jaga, odla eller segla
- Att utöva hantverk till exempel genom att snickra, sy eller slöjda

3

Ungas aktiviteter på fritiden

Nedan beskrivs i vilken utsträckning unga tar del av olika aktiviteter på fritiden utifrån den nationella ungdomsenkäten år 2021. Flera av de aktiviteter som följs upp i den nationella ungdomsenkäten är sådana som en majoritet av unga ägnar sig åt varje vecka. Aktiviteter som mer än 90 procent av unga uppger att de ägnat tid åt varje vecka år 2021 är att streama film och att använda sociala medier. En hög andel, mer än 60 procent, uppger även att de varje vecka umgåtts med kompisar, spelat datorspel eller idrottat utanför en förening. Ungefär varannan ung har besökt ett gym, eller en stadskärna/ett köpcentrum varje vecka.

Figur 3.1 Andelen unga som uppger att de tar del av olika aktiviteter på fritiden *varje månad*, 16–25 år, efter kön, 2021. Procent.

* Ej statistiskt säkerställd skillnad mellan tjejer och killar.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

Andra aktiviteter, som mer än hälften av unga uppger att de gjort varje månad på fritiden år 2021, är att lyssna på ljudböcker, läsa böcker, spela brädspel eller vara ute i naturen. Ungefär fyra av tio unga uppger att de utövat kultur varje månad. Tre av tio av unga har idrottat inom en förening eller varit ute i naturen varje månad. Drygt två av tio uppger att de varje månad skrivit på fritiden, utövat någon slags hantverk, eller besökt bibliotek. En av tio har meckat med motorer varje månad. En lägre andel, mindre än 10 procent av unga, har varje månad tagit del av aktiviteter så som att konsumera kultur, besöka en religiös byggnad, besöka ett stall eller 4H-gård, besöka ett kulturhus eller en kultur-skola, en fritidsgård eller en simhall. Se figur 3.1.

Flera aktiviteter är sådana som en hög andel unga uppger att de aldrig tagit del av. Det är exempelvis en hög andel, mer än 80 procent, som aldrig besökt fritidsgårdar, kulturhus eller kulturskolor samt stall eller 4H-gårdar. Mer än 50 procent av unga uppger att de aldrig meckat med motorer, idrottat i en förening, besökt religiösa byggnader, skrivit, besökt simhall, ägnat sig åt något hantverk, eller konsumerat kultur.

Av de **10 aktiviteter** som högst andel unga ägnar sig åt på fritiden är det **endast 3** där det **inte finns skillnader** i deltagandet mellan killar och tjejer.

Det är en högre andel killar än tjejer som uppger att de aldrig utövat vissa aktiviteter inom kulturområdet – så som att skriva, konsumera eller utöva kultur, besöka bibliotek, läsa böcker eller lyssna på ljudböcker. Det är också en högre andel som aldrig besökt stall eller 4H-gårdar. Bland tjejer är i stället andelen som aldrig besökt fritidsgård, meckat med motorer, idrottat inom en förening eller besökt en simhall högre jämfört med killar.

Tydliga skillnader i deltagande mellan olika grupper av unga

I det här avsnittet beskrivs de fritidsaktiviteter där det finns störst skillnader mellan unga efter ålder, funktionsvariation, bakgrund och socioekonomisk områdestyp som unga bor i. Störst skillnad syftar till skillnaden i procentenheter mellan de två jämförda grupperna, exempelvis unga med svensk bakgrund jämfört med unga med utländsk bakgrund.

Bland de allra vanligaste aktiviteterna unga gör, som att streama, använda sociala medier och umgås med vänner är det små skillnader mellan olika grupper av unga. Det finns däremot vissa fritidsaktiviteter där skillnaderna mellan olika grupper av unga kan vara stora. Bland flera bakgrundsfaktorer

finns skillnader i aktiviteter kopplade till motion och idrottande eller aktiviteter kopplade till läsning och böcker.

De största skillnaderna år 2021 mellan unga i åldersgrupperna 16–19 år respektive 20–25 år syns för deltagande i idrottsaktiviteter såsom att besöka gym eller idrottshall eller att idrotta i en förening. I båda fallen deltar unga i den yngre åldersgruppen i högre utsträckning. Det är även vanligare att unga i den yngre åldersgruppen spelar datorspel och utövar kultur. Unga i den äldre åldersgruppen uppger däremot i högre utsträckning att de lyssnar på ljudböcker och poddar jämfört med den yngre åldersgruppen. Se tabell 1.

Tabell 1 Andel unga 16–25 år som varje månad deltar i de aktiviteter på fritiden och där skillnaden mellan deltagande mellan åldersgrupper i procentenheter är störst, år 2021, efter åldersgrupp och kön. Procent.

Aktivitet	16–19 år		20–25 år	
	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar
Besöker gym eller idrottshall	74	80	55	60
Idrottar i en förening	37	42	19	25
Lyssnar på ljudböcker/poddar	62	43	72	62
Spelar datorspel	77	95	60	86
Utövar kultur*	58	35	49	34

*Det finns ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan killar i olika åldersgrupper.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

Det finns stora skillnader i deltagandet i olika idrottsaktiviteter mellan unga med och utan funktionsnedsättning. När det gäller idrottande i förening deltar killar utan funktionsnedsättning i högre grad än övriga. Det finns även skillnader när det gäller läsande, där unga med funktionsnedsättning läser varje månad i lägre utsträckning. Bland unga med funktionsnedsättning är det även en lägre andel som uppger att de besöker bibliotek jämfört med unga utan funktionsnedsättning. Killar med funktionsnedsättning är den grupp där lägst andel uppger att de läser böcker. Se tabell 2.

Tabell 2 Andel unga 16–25 år som varje månad deltar i de aktiviteter på fritiden och där skillnaden mellan deltagande mellan unga med eller utan funktionsnedsättning i procentenheter är störst, år 2021, efter funktionsnedsättning och kön. Procent.

Aktivitet	Unga utan funktionsnedsättning		Unga med funktionsnedsättning	
	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar
Besöker gym eller idrottshall	65	71	47	52
Idrottar utanför en förening	82	82	70	68
Idrottar i en förening	27	34	20	21
Läser böcker	56	46	50	34
Besöker bibliotek	27	20	17	14

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

De största skillnaderna mellan unga med utländsk respektive svensk bakgrund rör främst aktiviteter kopplade till läsning och bibliotek. Störst skillnad syns för andelen som lyssnar på ljudböcker/poddar, följt av andelen som besöker bibliotek. Det finns även en relativt stor skillnad gällande andelen som läser böcker. Medan en högre andel unga med utländsk bakgrund läser böcker och besöker bibliotek, är det en högre andel bland unga med svensk bakgrund som lyssnar på ljudböcker och poddar. För både unga med utländsk bakgrund och unga med svensk bakgrund är det en högre andel tjejer än killar som gör dessa aktiviteter varje månad.

Det är en högre andel unga med svensk bakgrund som är ute i naturen jämfört med unga med utländsk bakgrund. Omvänt är det betydligt vanligare att unga med utländsk bakgrund besöker en religiös byggnad varje månad, jämfört med unga med svensk bakgrund. Se tabell 3.

Tabell 3 Andel unga 16–25 år som varje månad deltar i de aktiviteter på fritiden och där skillnaden i deltagande mellan unga med utländsk och svensk bakgrund är störst i procentenheter, år 2021, efter svensk eller utländsk bakgrund och kön. Procent.

Aktivitet	Utländsk bakgrund		Svensk bakgrund	
	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar
Lyssnar på ljudböcker/poddar	54	43	71	57
Besöker bibliotek	40	31	22	16
Är ute i naturen	45	45	63	57
Besöker religiös byggnad	15	21	5	5
Läser böcker	62	53	54	43

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

Det finns flera stora skillnader i deltagande i fritidsaktiviteter mellan unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar och unga som bor i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar. Den största skillnaden syns för andelen som uppger att de besöker en religiös byggnad, vilket är betydligt vanligare bland unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar. Omvänt är det en högre andel unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar som är ute i naturen varje månad. Det är en högre andel unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar som idrottar utanför en förening varje månad. Andelen som besöker gym är lägst bland tjejer i områden med stora socioekonomiska utmaningar. Bland tjejer finns även en skillnad i andelen som lyssnar på ljudböcker eller poddar, vilket en högre andel tjejer i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar gör. Se tabell 4.

Tabell 4 Andel unga 16–25 år som varje månad deltar i de aktiviteter på fritiden och där skillnaden i deltagande mellan områden med olika socioekonomiska förutsättningar är störst i procentenheter, år 2021, efter socioekonomiskt område och kön. Procent.

Aktivitet	Områden med stora socioekonomiska utmaningar		Områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar	
	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar
Religiös byggnad	22	30	5	3
Är ute i naturen	42	42	65	58
Idrottar utanför en förening	63	69	88	84
Besöker gym eller idrottshall*	52	67	76	76
Lyssnar på ljudböcker/poddar*	54	42	71	55

*Det finns ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan killar i de två områdestyperna.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

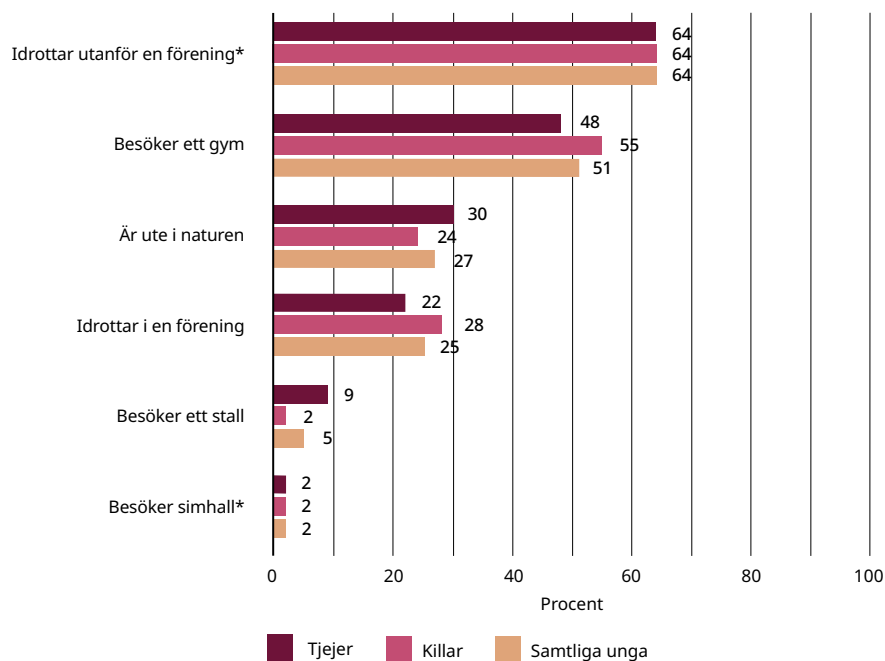

Idrott och motion

I det här avsnittet beskrivs i vilken utsträckning olika grupper av unga uppger att de har tagit del av aktiviteter som kan kopplas till motion på sin fritid år 2021. Här beskrivs ungas deltagande i idrott, både inom och utanför föreningslivet, samt i vilket utsträckning unga besökt gym eller varit ute i naturen. Även ungas besök i stall eller 4H-gårdar samt på simhallar beskrivs.

Kapitlet visar i korthet att:

- En majoritet av unga har idrottat utanför förening varje vecka.
- Andelen unga som idrottade inom en förening minskade under covid-19-pandemin, medan ingen förändring skett i andelen som idrottat utanför förening.
- Andelen unga som var ute i naturen ökade under covid-19-pandemin.
- Det är vanligare att tjejer varit ute i naturen och besökt stall än killar, medan det är en högre andel bland killar som besökt gym och idrottat i förening jämfört med tjejer.
- Unga som har en funktionsnedsättning har i lägre utsträckning deltagit i idrott både inom och utanför föreningar, och andelen som besökt gym är lägre än bland andra unga.
- Det är en lägre andel tjejer med utländsk bakgrund som idrottat i förening varje vecka jämfört med andra unga.
- Bland unga som bor i områden med mycket god socioekonomi är det en högre andel som idrottat och besökt gym jämfört med unga i andra områden.
- Bland unga som bor i områden med socioekonomiska utmaningar är andelen som tagit del av idrott inom och utanför en förening, besökt gym eller varit ute i naturen lägre jämfört med andra grupper unga. Det är däremot en högre andel som besökt en simhall.

Figur 3.2 Andel unga 16-25 år som uppger att de tar del av olika aktiviteter *varje vecka* på fritiden, efter kön, 2021. Procent.

*Skillnaden mellan könen är inte statistiskt säkerställd.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

En majoritet bland unga idrottar eller motionerar utanför förening

64 procent av alla unga har idrottat eller motionerat varje vecka utanför en klubb eller förening på sin fritid år 2021. Andelen unga som motionerat och idrottat utanför förening har inte förändrats mellan 2018 och 2021 för någon grupp unga. Det finns alltså inte något som pekar på att pandemin ledde till minskat idrottande utanför förening och klubbar. Det finns ingen skillnad i andel mellan killar och tjejer. Det finns heller ingen skillnad mellan unga i åldern 16–19 år och unga i åldern 20–25 år.

Tjejer och killar med funktionsnedsättning idrottar i lägre grad utanför förening varje vecka än tjejer och killar utan funktionsnedsättning, andelen är 53 jämfört med 66 procent.

Utrikes födda tjejer idrottar i lägre grad än inrikes födda tjejer och killar utanför förening varje vecka. Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan utrikes födda killar och killar som är inrikes födda. Samma mönster syns även för unga med svensk respektive utländsk bakgrund. Tjejer med utländsk bakgrund idrottar i lägre utsträckning utanför förening varje vecka jämfört med unga med svensk bakgrund. Vidare idrottar killar och tjejer i områden med stora socioekonomiska utmaningar i lägre grad utanför förening jämfört med killar och tjejer som bor i samtliga andra områdestyper.

Vanligare att unga i åldern 16–19 år idrottar i förening

Andelen unga som idrottat i klubb eller förening varje vecka har minskat från 30 till 25 procent mellan åren 2018 och 2021. Även tidigare har andelen unga som idrottar inom en förening minskat, år 2012 var andelen jämförelsevis 36 procent.

Det är en betydligt högre andel bland killar och tjejer i de yngre åldrarna 16–19 år som idrottar i klubb eller förening varje vecka jämfört med killar och tjejer i åldern 20–25 år. Lägst är andelen bland tjejer i åldern 20–25 år där andelen under 2021 var 15 procent, vilket kan jämföras med 21 procent bland killar i åldrarna 20–25 år och 36 procent bland unga som är 16–19 år.

Bland tjejer och killar med funktionsnedsättning är andelen som idrottar i förening varje vecka lägre jämfört med tjejer och killar utan funktionsnedsättning. Killar utan funktionsnedsättning idrottar också i högre grad i förening varje vecka än tjejer utan funktionsnedsättning. Det finns ingen skillnad mellan killar och tjejer med funktionsnedsättning.

Det är en lägre andel tjejer med utländsk bakgrund som idrottar i förening varje vecka jämfört med andra unga. Killar idrottar i förening varje vecka i högre utsträckning än tjejer, oavsett bakgrund. Bland unga med svensk bakgrund är det en högre andel killar än tjejer som idrottar i förening varje vecka.

Det är vanligare att unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar idrottar i förening varje vecka jämfört med unga i andra områden. I områden med socioekonomiska utmaningar och socioekonomiskt blandade områden är det också vanligare att killar jämfört med tjejer idrottar förening varje vecka. Bland unga som bor i övriga områden finns inte någon skillnad mellan killar och tjejer.

En lägre andel tjejer med utländsk bakgrund idrottar i förening än andra unga.

Hälften av unga besöker gym varje vecka

Bland unga är det ungefär hälften, 51 procent, som besöker gym eller idrottshall på fritiden varje vecka. En majoritet av unga, 65 procent, besöker gym eller idrottshall varje månad. Det är en högre andel killar än tjejer som besöker gym varje vecka, 55 jämfört med 48 procent. Det är också vanligare att unga i åldern 16–19 år gör det jämfört med unga i åldersgruppen 20–25 år.

Bland unga med funktionsnedsättning är det en lägre andel, 36 procent, som besöker gym varje vecka, jämfört med 54 procent bland unga utan funktionsnedsättning.

Det finns inga skillnader mellan unga som är inrikes eller utrikes födda, eller unga med svensk eller utländsk bakgrund. Men en högre andel tjejer med utländsk bakgrund besöker aldrig gym jämfört med andra unga.

Det finns även skillnader beroende på i vilket område unga bor. Det är något vanligare att unga som bor i områden med mycket god och god socioekonomi besöker gym varje vecka jämfört med unga i områden med blandad socioekonomi eller områden med socioekonomiska utmaningar. Högst är andelen bland unga i områden med mycket god socioekonomi där 61 procent av unga besöker gym varje vecka.

Unga som bor i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar går oftare på gym.

Vanligare att utrikes födda unga besöker simhall varje månad

Bland unga är det endast en liten andel, 5 procent, som besöker simhall varje månad. Det är en högre andel unga i åldersgruppen 16–19 år som besöker simhall varje månad jämfört med unga i åldern 20–25 år.

Det är en högre andel utrikes födda som besöker simhall varje månad jämfört med inrikes födda, andelarna var 11 respektive 4 procent. Samma mönster syns även bland unga med svensk respektive utländsk bakgrund där andelen är högre bland unga med utländsk bakgrund.

Unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar besöker simhall i högre utsträckning än unga i områden med blandad, god eller mycket god socioekonomi.

Vanligare att inrikes födda tjejer besöker stall varje vecka

Även andelen unga som besöker stall eller 4H-gård varje vecka är låg, 5 procent. Det är en högre andel tjejer än killar som besöker stall, andelarna var 9 respektive 2 procent. Bland tjejer finns en skillnad mellan åldersgrupper, där en högre andel i åldern 16–19 år än i åldern 20–25 år besöker stall.

Det är vanligare bland inrikes födda tjejer att besöka stall varje vecka jämfört med utrikes födda tjejer. Liknande mönster finns även för unga med svensk respektive utländsk bakgrund, där andelen är högre bland tjejer med svensk bakgrund.

Det är en högre andel tjejer som bor i områden med blandade, goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar som besöker stall varje vecka jämfört med unga i områden med socioekonomiska utmaningar eller stora socioekonomiska utmaningar.

En majoritet bland unga är ute i naturen varje månad

Andelen unga som uppger att de varit ute i naturen (fiskar, jagar, odlar, vandrar, seglar, åker båt) varje månad har ökat från 41 procent år 2018 till 57 procent år 2021, ökningen har skett bland unga oavsett kön och åldersgrupp. Förändringen är troligen en effekt av covid-19-pandemin, vilken inneburit begränsningar i många inomhusaktiviteter.

Bland unga i åldern 20–25 år är det vanligare att tjejer är ute i naturen jämfört med killar, 62 jämfört med 55 procent. Bland unga i åldrarna 16–19 år är andelen 55 procent. Det finns inga skillnader i andelen unga med respektive utan funktionsnedsättning som är ute i naturen varje månad, varken bland killar eller tjejer.

Det är en högre andel bland inrikes födda unga som är ute i naturen jämfört med utrikes födda unga. Skillnaden finns bland både killar och tjejer. Bland inrikes födda är det även vanligare att tjejer är ute i naturen jämfört med killar. Samma mönster syns även för unga med svensk respektive utländsk bakgrund.

Det är vanligare att unga boende i områden med god eller mycket god socioekonomi är ute i naturen varje månad jämfört med unga i områden med blandad socioekonomi, socioekonomiska utmaningar eller stora socioekonomiska utmaningar.

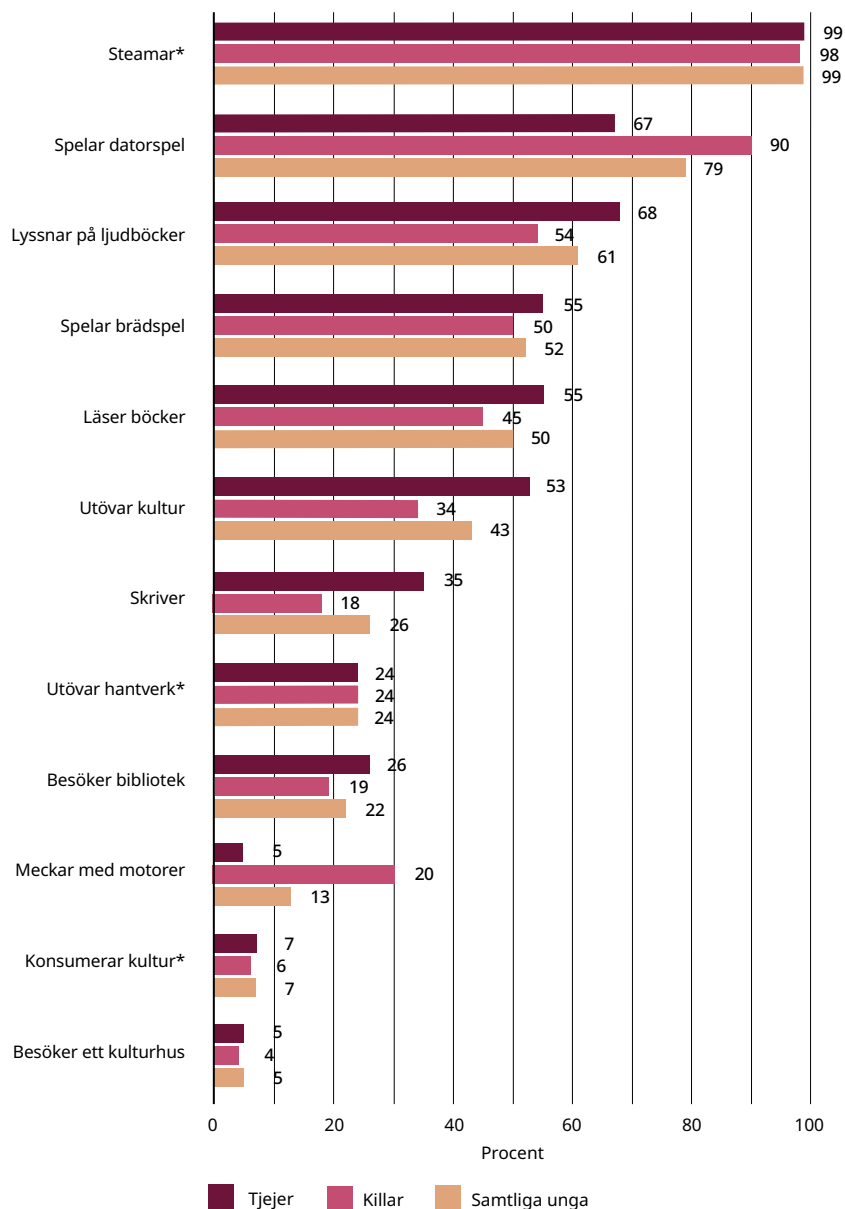

Kultur och eget skapande

Här beskrivs i vilken utsträckning olika grupper av unga ägnar sig åt olika aktiviteter kopplade till kultur eller skapande på sin fritid. Området innefattar både aktiviteter som innebär eget utövande av kultur bland unga, så som att sjunga, måla, spela teater, skriva eller liknande. Men flera av de aktiviteter som beskrivs innebär även konsumtion av kultur, till exempel genom att streama film, eller genom att gå på teater eller konsert.

Kapitlet visar i korthet att:

- Att streama film eller gå på bio är en av de aktiviteter som nästan samtliga unga uppgett att de gjort på sin fritid år 2021. Det är också vanligt bland unga att spela datorspel, att lyssna på ljudböcker/poddar eller att spela brädspel på fritiden.
- Killar har tagit del av flera av aktiviteterna inom kultur i lägre utsträckning än tjejer, exempelvis att själva utöva kultur, läsa böcker eller lyssna på ljudböcker.
- Andelen killar som spelat datorspel eller som meckat med motorer är högre än bland tjejer.
- Det är en betydligt högre andel bland utrikes födda unga som besökt bibliotek och läst böcker jämfört med inrikes födda unga.
- Bland inrikes födda unga är andelen som lyssnat på ljudböcker och poddar högre jämfört med utrikes födda unga, liksom andelen som spelat brädspel.
- Bland unga i socioekonomiskt utsatta områden är det en högre andel som besökt bibliotek och läst böcker, andelen som lyssnat på ljudböcker eller poddar är däremot lägre jämfört med unga som bor i områden med god socioekonomi.
- För flera av aktiviteterna inom området kultur finns det inga skillnader mellan unga som har funktionsnedsättning och unga som inte har det. Bland unga med funktionsnedsättning är andelen som spelat datorspel varje vecka något högre än bland unga som inte har funktionsnedsättning, medan andelen som spelat brädspel är lägre.

Figur 3.3 Andel unga 16-25 år som uppger att de tar del av olika aktiviteter *varje månad* på fritiden, efter kön, 2021. Procent.

*Skillnaden mellan könen är inte statistiskt säkerställd.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

Vanligt att unga streamar film, tittar på Youtube, TV eller går på bio på fritiden

De allra flesta unga, 96 procent, uppger år 2021 att de streamar filmer, tittar på Youtube, TV eller går på bio varje vecka. Det finns inga skillnader mellan killar och tjejer, mellan unga i olika åldersgrupper eller mellan unga med eller utan funktionsnedsättning. Andelen som streamar varje vecka är något lägre bland utrikes födda unga jämfört med inrikes födda, 90 procent jämfört med 96 procent. Skillnaden finns både bland killar och tjejer.

Det finns inget entydigt mönster i andelen unga som streamar varje vecka utifrån de socioekonomiska förutsättningar som finns i de områden de unga bor i. Mer än 9 av 10 unga streamar varje vecka oberoende av socioekonomiska förutsättningar i boendeområdet.

Andelen unga som konsumerar kultur har minskat under covid-19-pandemin

7 procent av unga 16–25 år uppger år 2021 att de konsumerar kultur varje månad, exempelvis i form av att titta på teater, konsert, dansuppvisning eller utställning på museum. Andelen unga som konsumerar kultur varje månad har minskat jämfört med år 2018 då andelen var 15 procent. Minskningen har skett brett bland unga och är tydlig oavsett kön, åldersgrupp, födelseland samt både bland unga som har eller inte har funktionsnedsättning.

Det finns ingen skillnad mellan andelen killar och tjejer som konsumerar kultur varje månad år 2021. Det finns inte heller någon skillnad mellan unga i olika åldersgrupper, mellan unga som bor i områden med olika socioekonomiska utmaningar eller mellan unga som har eller inte har funktionsnedsättning. Utrikes födda unga konsumerade kultur i något högre utsträckning än unga födda i Sverige.

Högre andel utrikes födda unga läser böcker varje vecka

29 procent av unga i åldern 16–25 år uppger att de läser böcker (även på läsplatta/surfplatta) på fritiden varje vecka år 2021 och 50 procent av unga uppger att de läser varje månad. För de flesta grupper av unga har andelen som läser böcker varje vecka inte förändrats mellan 2018 och 2021.

Bland utrikes födda tjejer har dock andelen som läser böcker varje vecka minskat, från 56 procent år 2018 till 39 procent år 2021.

Tjejer läser i högre utsträckning böcker jämfört med killar, 33 procent bland tjejer läser varje vecka jämfört med 25 procent bland killar. Ungar i åldrarna 20–25 år läser böcker varje vecka i något större utsträckning än unga i åldrarna 16–19 år. Det finns däremot inga skillnader mellan unga utifrån om de har eller inte har funktionsnedsättning.

Det är vanligare att utrikes födda unga läser böcker, både varje vecka och varje månad, jämfört med inrikes födda unga. Bland utrikes födda unga läser 35 procent böcker varje vecka, andelen bland inrikes födda unga är 28 procent.

Det är även en högre andel bland unga som bor i områden med socioekonomiska utmaningar som läser böcker varje vecka jämfört med unga i områden med blandade, goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Högre andel bland äldre unga som lyssnar på ljudböcker eller poddar

42 procent av unga uppger att de lyssnar på ljudböcker eller poddar varje vecka, och 61 procent att de gör det varje månad år 2021. I likhet med unga som läser böcker är andelen som lyssnar högre bland tjejer än bland killar. Bland tjejer lyssnar 49 procent varje vecka, jämfört med 36 procent bland killar. Bland både

killar och tjejer är det vanligare att lyssna på ljudböcker i åldersgruppen 20–25 år jämfört med unga i åldersgruppen 16–19 år.

Det är en något lägre andel unga med funktionsnedsättning som lyssnar på ljudböcker varje vecka jämfört med unga utan funktionsnedsättning. Även andelen som lyssnar på ljudböcker varje månad är något lägre bland unga med funktionsnedsättning, 56 procent jämfört med 61 procent bland andra unga. Lägst andel finns bland killar med funktionsnedsättning, där är andelen lägre både jämfört med tjejer med funktionsnedsättning och unga utan funktionsnedsättning oavsett kön.

Det är en högre andel bland inrikes födda unga som lyssnar på ljudböcker jämfört med utrikes födda unga, vilket är det motsatta förhållandet än som syns bland unga som läser böcker. Skillnaden finns bland både killar och tjejer. Högst andel som lyssnar på ljudböcker varje vecka, 51 procent, finns bland inrikes födda tjejer, som lyssnar i högre utsträckning både jämfört med inrikes födda killar och utrikes födda unga oavsett kön.

Det är en lägre andel unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar som lyssnar på ljudböcker både varje vecka och varje månad jämfört med unga som bor i områden med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Högre andel som besöker bibliotek varje månad bland utrikes födda unga jämfört med inrikes födda

22 procent av unga uppger att de besöker ett bibliotek varje månad, 5 procent uppger att de gör det varje vecka år 2021. Andelen som besöker bibliotek varje månad är högre bland tjejer än bland killar, 26 procent jämfört med 19 procent. Det finns däremot ingen skillnad mellan unga i olika åldersgrupper. Mellan år 2018 och 2021 har andelen unga som besöker bibliotek varje månad minskat, andelen har minskat bland killar, utrikes födda unga samt bland unga med utländsk bakgrund.

1 av 3 unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar går till **biblioteket varje månad**.

Tjejer som har en funktionsnedsättning besöker bibliotek varje månad i lägre utsträckning än tjejer utan funktionsnedsättning. Bland killar finns däremot ingen statistiskt säkerställd skillnad.

Andelen som besöker bibliotek varje månad är betydligt högre bland utrikes födda unga jämfört med inrikes födda, 38 procent respektive 21 procent. Skillnaden finns både bland tjejer och killar. 17 procent av inrikes födda killar

uppger att de besöker bibliotek varje månad, vilket är en lägre andel än inrikes födda tjejer och utrikes födda unga oavsett kön. Bland unga som bor i områden med socioekonomiska utmaningar eller stora socioekonomiska utmaningar är andelen som besöker bibliotek varje månad högre än bland unga som bor i områden med blandad, god eller mycket god socioekonomi.

Vanligare bland yngre unga att besöka kulturhus eller kulturskola

En relativt liten andel unga i åldern 16–25 år uppger att de besöker kulturhus eller kulturskolor, 3 procent gör det varje vecka, och 5 procent varje månad år 2021. Andelen som besöker kulturhus varje månad är högre bland unga i den yngre åldersgruppen 16–19 år där andelen är 9 procent, i den äldre åldersgruppen 20–25 år är andelen 2 procent. I övrigt finns inga skillnader mellan olika grupper av unga.

Tjejer utövar i större utsträckning kultur

31 procent av unga uppger att de varje vecka utövat någon form av kulturell aktivitet så som att sjunga, spela instrument, skapa musik, dansa, spela teater eller måla på fritiden år 2021. 43 procent av unga har gjort det varje månad. Andelen unga som utövar kultur var något lägre år 2021 jämfört med 2018, men andelen är relativt stabil över tid.

År 2021 uppger drygt hälften av tjejerna, 53 procent, att de utövar kultur varje månad, vilket kan jämföras med 34 procent bland killar. Bland tjejer i den yngre åldersgruppen 16–19 år är andelen som utövar kultur varje månad 58 procent, vilket är en högre andel både jämfört med tjejer i den äldre åldersgruppen 20–25 år och jämfört med killar oavsett åldersgrupp.

Det finns ingen skillnad mellan unga som är inrikes eller utrikes födda, och inte heller mellan unga som har eller inte har en funktionsnedsättning. Inom samtliga dessa grupper av unga är andelen högre bland tjejer jämfört med killar. Andelen är också högre bland tjejer jämfört med killar oavsett vilken socioekonomisk områdestyp som unga bor i. Andelen killar som utövar kultur varje månad är högre i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar jämfört med killar i områden med stora socioekonomiska utmaningar, 40 procent respektive 25 procent.

Högre andel bland killar som spelar datorspel varje vecka

65 procent av unga spelar dator-, TV-, mobilspel eller spel för surfplatta varje vecka på fritiden, andelen som spelar varje månad är 79 procent år 2021. Bland killar spelar 79 procent varje vecka, vilket är en högre andel än bland tjejerna där 49 procent gör det. Bland både killar och tjejer är det en högre andel i den yngre åldersgruppen 16–19 år som spelar datorspel varje vecka jämfört med unga i åldern 20–25 år, 74 respektive 58 procent.

Andelen som spelar datorspel varje vecka är högre bland unga som har en funktionsnedsättning än bland unga utan funktionsnedsättning, 71 respektive 64 procent. I båda grupperna är andelen högre bland killar än bland tjejer.

Det finns ingen skillnad i andelen som spelar varje vecka mellan unga som är inrikes eller utrikes födda, andelen är högre bland killar i båda grupperna. Andelen är också högre bland killar än bland tjejer inom samtliga boendeyråden oavsett socioekonomiska förutsättningar. Bland tjejer som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar är andelen som spelar datorspel varje vecka högre jämfört med tjejer i områden med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Varannan ung spelar brädspel varje månad

52 procent bland unga uppger att de spelar brädspel/sällskapsspel eller rollspel/lajvar varje månad på fritiden år 2021, andelen som gör det varje vecka är 13 procent. Det är en något högre andel bland tjejer som spelar brädspel varje månad jämfört med killar, 55 jämfört med 50 procent. Bland tjejer i den yngre åldersgruppen 16–19 år uppger 58 procent att de spelar varje månad, vilket är en högre andel både jämfört med tjejer i den äldre åldersgruppen 20–25 år och jämfört med killar oavsett åldersgrupp.

Andelen som spelar brädspel varje månad är också något lägre bland unga som har funktionsnedsättning jämfört med unga som inte har funktionsnedsättning. Skillnaden är statistiskt säkerställd bland killar, medan det inte finns någon skillnad mellan tjejer som har eller inte har funktionsnedsättning.

Det är en högre andel bland inrikes födda unga som spelar brädspel varje månad jämfört med utrikes födda unga, 53 jämfört med 47 procent. Bland inrikes födda tjejer är andelen högre (56 procent) både jämfört med inrikes födda killar och jämfört med utrikesfödda unga oavsett kön. Det är även en högre andel som spelar brädspel varje månad bland unga som bor i områden med god eller mycket god socioekonomi jämfört med unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar eller i områden med blandad socioekonomi.

Andelen som skriver på fritiden är högre bland tjejer

26 procent bland unga uppger att de skriver (till exempel text, poesi, dagbok, bloggar) varje månad på fritiden år 2021. 15 procent uppger att de gör det varje vecka. Andelen som skriver varje månad är betydligt högre bland tjejer jämfört med killar, 35 procent respektive 18 procent. Skillnaden mellan könen finns i samtliga av de grupper som undersökts.

Andelen unga som skriver varje månad har minskat något år 2021 jämfört med 2018, från 30 procent till 26 procent. För de flesta grupper av unga finns ingen statistiskt säkerställd skillnad, men bland utrikes födda killar har andelen minskat från 34 procent till 21 procent.

Var fjärde ung utövar någon form av hantverk varje månad

Att utöva någon form av hantverk (som att exempelvis snickra, bygga, sy eller slöjda) är något som 11 procent bland unga uppger att de gör varje vecka år 2021, 24 procent gör det varje månad. Andelen har ökat något, år 2018 var andelen som utövade hantverk varje månad 19 procent. Det finns ingen skillnad

i andelen tjejer eller killar som ägnar sig åt hantverk varje månad. Däremot är andelen något högre bland unga i åldrarna 16–19 år jämfört med unga i den äldre åldersgruppen 20–25 år, 26 respektive 22 procent.

Det är en högre andel bland killar med svensk bakgrund som ägnar sig åt hantverk varje månad jämfört med killar med utländsk bakgrund, 25 respektive 19 procent. För tjejer finns ingen skillnad mellan dessa grupper. Andelen är högre bland unga som bor i områden med goda socioekonomiska förhållanden, både jämfört med unga som bor i områden med mycket god socioekonomi eller som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar.

Vanligare att unga killar meckar med motorer

7 procent bland unga uppger att de varje vecka meckar med motorer, bilar, motorcyklar med mera på fritiden år 2021, 13 procent av unga gör det varje månad. Andelen som meckar med motorer varje månad är betydligt högre bland killar jämfört med tjejer, 20 respektive 5 procent. Bland killar är det vanligare att mecka med motorer bland unga i den yngre åldersgruppen 16–19 år än i åldrarna 20–25 år. Andelen är också högre bland killar med svensk bakgrund jämfört med killar som har utländsk bakgrund.

Det är en högre andel bland unga som bor i områden med blandad socioekonomi eller i områden med god socioekonomi som meckar, jämfört med unga både i områden med socioekonomiska utmaningar och med mycket goda socioekonomiska förhållanden. Skillnaden sammanfaller med hur områdena fördelar sig mellan stad och landsbygd.²

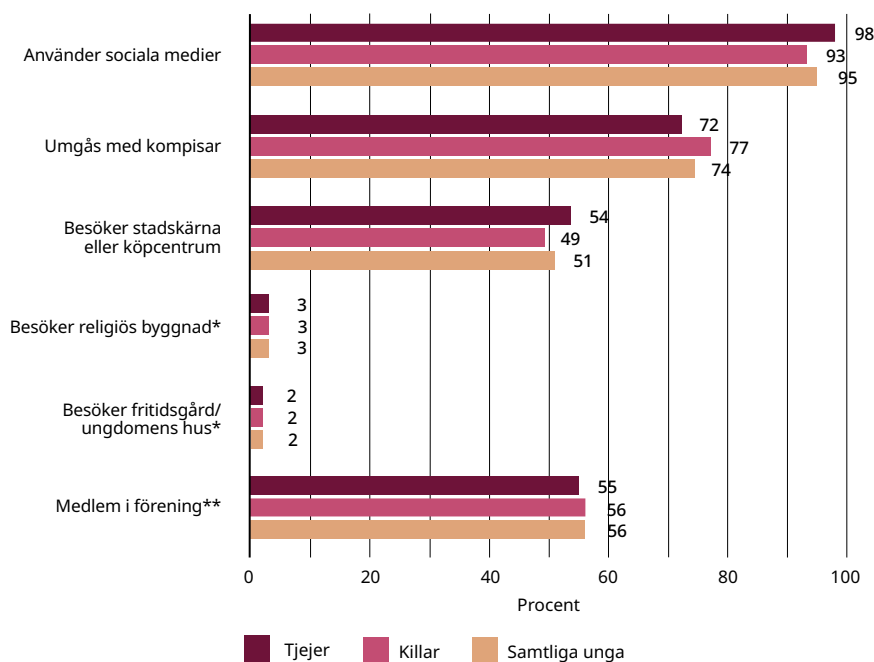
² Mer information om hur områden med olika socioekonomi fördelar sig över landet finns i bilaga 2.

Sociala aktiviteter och mötesplatser

Här beskrivs i vilken utsträckning olika grupper av unga tar del av sociala aktiviteter på fritiden, så som att umgås med kompisar eller genom att befinna sig på sociala mötesplatser. Området innefattar både några av de mest vanliga aktiviteterna på fritiden så som att umgås med vänner, men också några som en relativt liten andel unga tar del av så som att besöka en religiös byggnad.

Kapitlet visar i korthet att:

- De allra flesta unga i åldern 16–25 år uppger att de använt sociala medier varje vecka, och en stor andel har umgåtts med vänner år 2021. En relativt hög andel unga har besökt en stadskärna eller ett köpcentrum.
- Bland killar är det en högre andel som umgåtts med kompisar varje vecka, medan andelen som använt sociala medier och som besökt en stadskärna är högre bland tjejer.
- Utrikesfödda tjejer uppger i lägre utsträckning att de umgåtts med kompisar på fritiden och är i lägre grad medlemmar i en förening jämfört med inrikes födda tjejer.
- Unga med funktionsnedsättning deltar i vissa aktiviteter i lägre utsträckning än bland unga som inte har funktionsnedsättning. Andelen som använt sociala medier, som umgåtts med kompisar, som besökt en stadskärna eller är medlemmar i en förening är lägre.
- Utrikes födda unga och unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar har besökt både religiösa byggnader och fritidsgårdar i större utsträckning än inrikes födda unga och unga som bor i andra områdestyper.

Figur 3.4 Andel unga 16-25 år som uppger att de tar del av olika aktiviteter varje vecka på fritiden, efter kön, 2021. Procent.

*Skillnaden mellan könen är inte statistiskt säkerställd.

**Andelen unga som svarat att de är medlemmar i någon förening. Skillnaden mellan killar och tjejer är inte statistiskt säkerställd.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

Nästan alla unga använder sociala medier på fritiden

De allra flesta unga, 95 procent, uppger att de använder sociala medier (till exempel Snapchat, TikTok, Instagram, Facebook eller liknande) varje vecka år 2021. Andelen har inte förändrats jämfört med år 2018. Andelen är något högre bland unga tjejer jämfört med killar, 98 respektive 93 procent. Det finns däremot inga skillnader mellan unga utifrån födelseland eller socioekonomiska förutsättningar i de områden som de bor i. Andelen som använder sociala medier är högre bland unga som inte har någon funktionsnedsättning, jämfört med unga som uppger att de har en funktionsnedsättning, andelen är 96 respektive 90 procent.

Andelen unga som umgås med kompisar har minskat

De allra flesta unga, 94 procent, uppger att de umgås med kompisar på fritiden varje månad år 2021, det finns ingen skillnad mellan tjejer och killar. En något lägre andel, 74 procent, umgås med vänner varje vecka. Andelen unga som umgås med kompisar varje vecka var lägre år 2021 jämfört med år 2018, andelen har minskat från 84 till 74 procent. Minskningen har skett bland unga oavsett kön, födelseland, eller åldersgrupp, samt både bland unga med eller utan funktionsnedsättning.

Det är en högre andel som umgås med kompisar varje vecka bland killar än bland tjejer, 77 procent jämfört med 72 procent. Andelen är också högre bland

unga i åldern 16–19 år jämfört med unga i den äldre åldersgruppen 20–25 år, och detta gäller både bland killar och tjejer.

Det är en lägre andel utrikes födda tjejer som umgås med vänner varje vecka jämfört med inrikes födda tjejer, 66 procent jämfört med 73 procent. Andelen som uppger att de umgås med kompisar varje vecka är även lägre bland tjejer som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar jämfört med tjejer i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Unga med funktionsnedsättning uppger i lägre utsträckning att de umgås med vänner både varje vecka och varje månad. Skillnaden finns både bland tjejer och killar. Bland unga med funktionsnedsättning svarar 63 procent att de umgås med kompisar varje vecka, bland unga utan funktionsnedsättning är andelen 76 procent.

Hälften av unga besöker en stadskärna eller köpcentrum varje vecka

Att besöka en stadskärna eller ett köpcentrum är en relativt vanlig aktivitet på fritiden bland unga, hälften av unga (51 procent) uppger att de gör det varje vecka år 2021, och 89 procent att de gör det varje månad. Andelen är något högre bland tjejer jämfört med killar, 92 procent bland tjejer uppger exempelvis att de besöker centrum varje månad jämfört med 87 procent bland killar. Det är en något lägre andel bland unga med funktionsnedsättning som besöker en stadskärna eller köpcentrum, både varje vecka och varje månad.

Det finns inga skillnader i andelen unga som besöker en stadskärna varje månad mellan unga i olika åldersgrupper eller utifrån födelseland. Men att besöka en stadskärna eller ett köpcentrum varje vecka är något vanligare bland utrikes födda unga jämfört med inrikes födda.

Andelen som uppger att de besöker en stadskärna eller köpcentrum varje månad är något lägre bland unga tjejer som bor i socioekonomiskt blandade områden, jämfört med samtliga andra områdestyper. En trolig förklaring till skillnaden är att områdena fördelar sig olika mellan städer och landsbygd.³ Landsbygdskommuner framför allt består av områden med blandad eller goda socioekonomiska förutsättningar. Områden med socioekonomiska utmaningar och områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar finns däremot ofta i eller nära städer.

Minskad andel unga som är medlemmar i förening

Andelen unga som är medlemmar i en förening uppgick till 56 procent 2021, vilket var en minskning jämfört med 2018 då andelen var 62 procent. Det finns ingen skillnad mellan killar och tjejer. Däremot är det en högre andel bland unga i åldern 16–19 år som är medlemmar i en förening jämfört med unga i åldersgruppen 20–25 år. Andelen är också högre bland unga utan funktionsnedsättning jämfört med unga som uppger att de har en funktionsnedsättning. Skillnaden är statistiskt säkerställd bland tjejer, men inte bland killar.

Andelen som är medlem i en förening är lägre bland unga utrikes födda unga jämfört med inrikes födda. Bland utrikes födda tjejer är andelen lägre än bland

³ Mer information om hur områden med olika socioekonomi fördelar sig över landet finns i bilaga 2.

48%

av utrikes födda tjejer
är medlemmar i
en förening.

inrikes födda tjejer, 48 respektive 56 procent, vilket kan kopplas till det lägre deltagandet i idrott inom en förening bland dessa unga.

Det finns däremot ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan inrikes födda och utrikes födda killar. Samma mönster syns även mellan unga som har utländsk eller svensk bakgrund.

Det är en högre andel unga som är medlemmar i förening i områden med god eller mycket god socioekonomi jämfört med unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar och områden med blandad socioekonomi.

Unga i socioekonomiskt utsatta områden besöker fritidsgårdar i större utsträckning

Bland unga i åldern 16–25 år är andelen som uppger att de besöker fritidsgårdar eller ungdomens hus låg, vilket kan förklaras med att de ofta inte tillhör den åldersgrupp som verksamheterna riktas till. Deltagandet är högre bland unga i de yngre åldrarna 16–19 år jämfört med unga i åldrarna 20–25 år, 8 respektive 2 procent år 2021. Andelen unga som besöker verksamheterna minskade mellan år 2018 och 2021. År 2021 uppger 4 procent av unga i åldern 16–25 år att de besökte en fritidsgård varje månad, och 2 procent att de gjorde det varje vecka.

Det är en högre andel bland killar som besöker en fritidsgård varje månad än bland tjejer. Utrikes födda unga tillhör de grupper som i högre utsträckning besöker fritidsgårdar, andelen som gör det varje månad är 9 procent, bland inrikes födda är andelen 3 procent. Skillnaden är statistiskt säkerställd både bland killar och tjejer. 11 procent bland unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar uppger att de besöker en fritidsgård varje månad, vilket är en högre andel än inom samtliga andra områdestyper.

Vanligare att utrikes födda killar besöker religiösa byggnader

År 2021 uppger 7 procent av unga att de besöker en religiös byggnad, exempelvis kyrka, moské eller synagoga, varje månad. Det är en högre andel unga i den yngre åldersgruppen 16–19 år som besöker en religiös byggnad varje månad än unga i åldrarna 20–25 år. Det är lika vanligt att besöka en religiös byggnad bland tjejer och killar, samt bland unga med eller utan funktionsnedsättning.

Både bland killar och tjejer är det en högre andel utrikes födda jämfört med inrikes födda som besöker en religiös byggnad. Högst andel, 23 procent, fanns under 2021 bland utrikes födda killar som besökte religiösa byggnader i högre grad än utrikes födda tjejer och inrikes födda unga oavsett kön. Liknande mönster syns även bland unga med svensk respektive utländsk bakgrund, där unga med utländsk bakgrund besöker religiösa byggnader i större utsträckning än unga med svensk bakgrund.

En högre andel unga i områden med socioekonomiska utmaningar eller stora socioekonomiska utmaningar besöker en religiös byggnad varje månad jämfört med unga i områden med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar. Andelen är under 2021 högst i områden med stora socioekonomiska utmaningar, där 26 procent besöker en religiös byggnad varje månad. Det kan jämföras med 4 procent bland unga som bor i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

4

Ungas uppfattning om sin fritid

I det här kapitlet beskriver vi hur unga ser på sin fritid, om de upplever att de är nöjda med sin fritid och om de har lagom mycket fritid. Här beskrivs även hur synen på fritid skiljer sig mellan olika grupper av unga.

De viktigaste slutsatserna är:

- Sju av tio unga uppgav att de var nöjda med sin fritid år 2021, andelen är högre bland killar än bland tjejer.
- Bland unga med funktionsnedsättning uppgav endast drygt hälften, 56 procent, att de var nöjda med sin fritid. Dessa unga uppgav även i högre utsträckning att de har för mycket fritid jämfört med andra unga.
- Bland unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar uppgav 58 procent att de var nöjda med sin fritid.
- Ungar med utländsk bakgrund uppgav i lägre utsträckning att de är nöjda med sin fritid jämfört med unga som har svensk bakgrund. Andelen är särskilt låg bland tjejer med utländsk bakgrund där 54 procent uppgav att de var nöjda år 2021.
- Vid en jämförelse mellan 2018 och 2021 har andelen unga som upplever att de har lagom mycket fritid ökat, samtidigt har andelen som uppger att de har goda möjligheter att ta del av aktiviteter minskat.

De flesta unga är nöjda med sin fritid

En majoritet av unga i åldern 16–25 år uppger att de är ganska eller mycket nöjda med sin fritid, år 2021 var andelen 67 procent. En nästan lika hög andel, 64 procent, upplever att de har lagom mycket fritid. Andelen unga som har lagom mycket fritid har ökat jämfört med 2018, då andelen var 54 procent.

Bland killar är andelen som är nöjda med sin fritid högre än bland tjejer, 71 respektive 62 procent. Även uppfattningen om hur stor tillgången på fritid är skiljer sig åt mellan killar och tjejer. Andelen som tycker de har lagom mycket fritid är högre bland killar än bland tjejer, 67 procent jämfört med 62 procent. Bland tjejer är det däremot en högre andel som upplever att de har för lite fritid och inte vet hur de ska hinna med allt de vill.

Bland unga i den yngre åldersgruppen 16–19 år är andelen som är nöjda med sin fritid högre än bland unga i åldrarna 20–25 år. Även andelen som upplever att de har lagom mycket fritid är högre i den yngre åldersgruppen. Högst andel som är nöjda finns bland killar i den yngre åldersgruppen, där är andelen

Andel unga som är nöjda med sin fritid

67%

av samtliga unga

79% av killar 16–19 år

66% av tjejer 16–19 år

66% av killar 20–25 år

59% av tjejer 20–25 år

79 procent, vilket är en högre andel både jämfört med äldre killar och med tjejer oavsett åldersgrupp. Killar i den yngre åldersgruppen har även den högsta andelen som upplever att de har lagom mycket fritid, andelen är 71 procent. Men de har också en högre andel som upplever att de har för mycket fritid, 15 procent, jämfört med 10 procent för tjejer i samma åldersgrupp.

Ökad andel unga som har lagom mycket fritid

Andelen unga i åldern 16–25 år som upplever att de har lagom mycket fritid var högre år 2021 jämfört med år 2018, och andelen unga som upplever att de har för lite fritid har minskat. Förändringen har skett både bland tjejer och killar, samt bland unga i både den yngre och äldre åldersgruppen.

Förändringen syns även bland inrikes födda unga oavsett kön, samt bland utrikes födda killar. För utrikes födda tjejer är det däremot ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan 2018 och 2021. Bland utrikes födda tjejer är dessutom andelen som upplever att de har lagom mycket fritid lägre, och andelen som har för lite fritid högre, än bland andra unga år 2021.

Även bland unga tjejer och killar med funktionsnedsättning är andelen som upplever att de har lagom mycket fritid, samt för lite fritid, oförändrad. En något högre andel unga upplever att de har för mycket fritid år 2021 jämfört med 2018, 13 procent jämfört med 10 procent tidigare.

Lägre andel som är nöjda med sin fritid i flera olika grupper av unga

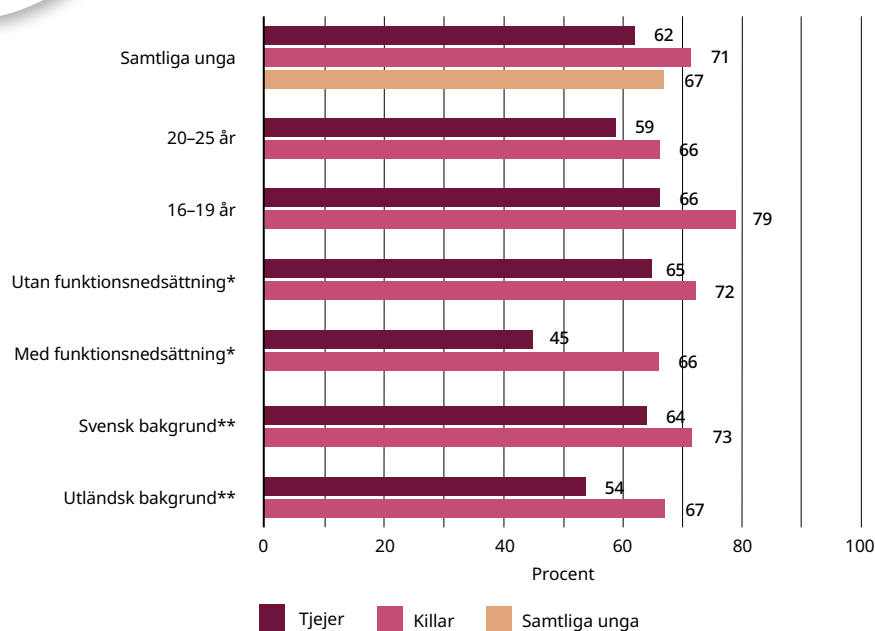
Det finns flera grupper av unga som i lägre utsträckning upplever att de är nöjda med sin fritid år 2021. Bland unga med utländsk bakgrund är andelen som är nöjda lägre jämfört med unga som har svensk bakgrund. Bland tjejer med utländsk bakgrund är andelen som är nöjda med sin fritid 54 procent, vilket är lägre både jämfört med killar med utländsk bakgrund och unga med svensk bakgrund oavsett kön. Tjejer med utländsk bakgrund har även en högre andel, 35 procent, som uppger att de har för lite fritid jämfört med både killar med utländsk bakgrund och unga med svensk bakgrund oavsett kön. Samma skillnader finns även när det gäller utrikes födda tjejer.

Det finns även skillnader i andelen som är nöjda med sin fritid mellan unga som bor i olika typer av socioekonomiska områden. Lägst andel som är nöjda finns bland unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar,

där är andelen 58 procent. Det är en lägre andel jämfört med unga i områden med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar. Högst andel som är nöjda bor i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar, där är andelen 72 procent, vilket är en högre andel jämfört med områden med stora socioekonomiska utmaningar och områden med blandad socioekonomi. I områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar och i områden med stora socioekonomiska utmaningar finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan tjejer och killar. Bland de unga som bor i någon av de övriga områdes-typerna är däremot andelen nöjda högre bland killar jämfört med tjejer.

Andelen som uppger att de är nöjda med sin fritid är också betydligt lägre bland unga som har en funktionsnedsättning, 56 procent av unga i denna grupp är nöjda, vilket kan jämföras med 69 procent bland unga utan funktionsnedsättning. Bland unga tjejer med funktionsnedsättning uppger knappt hälften, 47 procent, att de är nöjda vilket är lägre både jämfört med killar som har funktionsnedsättning och unga som inte har funktionsnedsättning oavsett kön. Ungar med funktionsnedsättning uppger också i högre grad att de har för mycket fritid, andelen är 21 procent jämfört med 11 procent bland unga utan en funktionsnedsättning.

Knappt hälften av de unga tjejerna med funktionsnedsättning är nöjda med sin fritid.

Figur 4.1 Andel unga 16–25 år som är nöjda med sin fritid, efter kön och ålder, förekomst av funktionsnedsättning och bakgrund. 2021. Procent.

*Skillnaden är inte statistiskt säkerställd mellan killar med respektive utan funktionsnedsättning.

**Skillnaden är inte statistiskt säkerställd mellan killar med svensk respektive utländsk bakgrund.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

5

Ungas tillgång till fritid

Här beskrivs hur unga upplever tillgången till aktiviteter på fritiden och hur detta har förändrats mellan åren 2018 och 2021. Vi beskriver även i vilken utsträckning unga uppger att de upplevt olika hinder för att ta del av aktiviteter på fritiden och hur det skiljer sig mellan olika grupper av unga.

De viktigaste slutsatserna är:

- 79 procent av unga i åldern 16–25 år upplevde att de hade goda möjligheter att ta del av aktiviteter på fritiden år 2021.
- 64 procent av unga uppger att de hade goda möjligheter att ta del av kulturella verksamheter på fritiden och 52 procent att de hade goda möjligheter att delta i ideellt arbete.
- Den vanligaste orsaken till att unga avstått från en fritidsaktivitet är att de inte haft tid på grund av skola eller arbete, 68 procent unga uppger att de avstått av den anledningen.
- Drygt 30 procent av unga uppger att de hindrats av att aktiviteter varit för dyra, eller för att de har haft svårt att ta sig till aktiviteter.
- Unga som är födda utanför Sverige, som bor i områden med socioekonomiska utmaningar eller som har en funktionsnedsättning har i högre utsträckning upplevt hinder för att ta del av fritidsaktiviteter jämfört med andra unga.

De flesta unga upplever att de har god tillgång till fritidsaktiviteter

De flesta unga uppger att de har goda möjligheter att ta del av aktiviteter på fritiden år 2021, andelen var 79 procent bland unga i åldrarna 16–25 år. Andelen är högre bland killar än bland tjejer, 82 procent jämfört med 77 procent. Killar med svensk bakgrund bedömer sina möjligheter att delta i fritidsaktiviteter som goda (84 procent) i större utsträckning än tjejer med svensk bakgrund och jämfört med unga med utländsk bakgrund oavsett kön.

En något lägre andel unga, 64 procent, uppger att de har goda möjligheter att ta del av kulturella verksamheter på fritiden och 52 procent att de har goda möjligheter att delta i ideellt arbete år 2021. Det finns inga skillnader mellan killars och tjejers bedömning av sina möjligheter att ta del av kulturella verksamheter. Det är en något lägre andel tjejer än killar som under 2021 uppger att de har goda möjligheter att delta i ideellt arbete, 50 respektive 53 procent.

Jämfört med år 2018 har andelen unga som upplever att de har goda möjligheter att delta i fritidsaktiviteter, kulturaktiviteter samt ideella aktiviteter minskat.

Den minskade andelen som upplever att de har goda möjligheter att ta del av fritidsaktiviteter är statistiskt säkerställd bland tjejer i åldern 20–25 år, inrikes födda tjejer, samt både tjejer med och utan funktionsnedsättning. Bland övriga grupper av unga finns ingen statistiskt säkerställd förändring mellan dessa år.

8 av 10 unga tycker att de har **goda möjligheter** att ta del av aktiviteter på fritiden.

Det är tydligt att möjligheterna för unga att ta del av kulturella aktiviteter på fritiden varit sämre år 2021 jämfört med tidigare, andelen som upplever att de har goda möjligheter att ta del av kulturaktiviteter har minskat inom samtliga grupper av unga jämfört med 2018. Även andelen unga som upplever att de har goda möjligheter att delta i ideella aktiviteter på fritiden har minskat för de allra flesta grupper av unga mellan dessa år. Andelen som upplever att möjligheterna till ideella aktiviteter är goda är lägre år 2021 bland unga oavsett kön, ålder, födelseland eller funktionsnedsättning. Undantaget är killar i åldern 16–19 år, där andelen som upplevde att de hade goda möjligheter att delta i ideellt arbete var lägre jämfört med andra grupper av unga år 2018, och där andelen inte förändrats till år 2021.

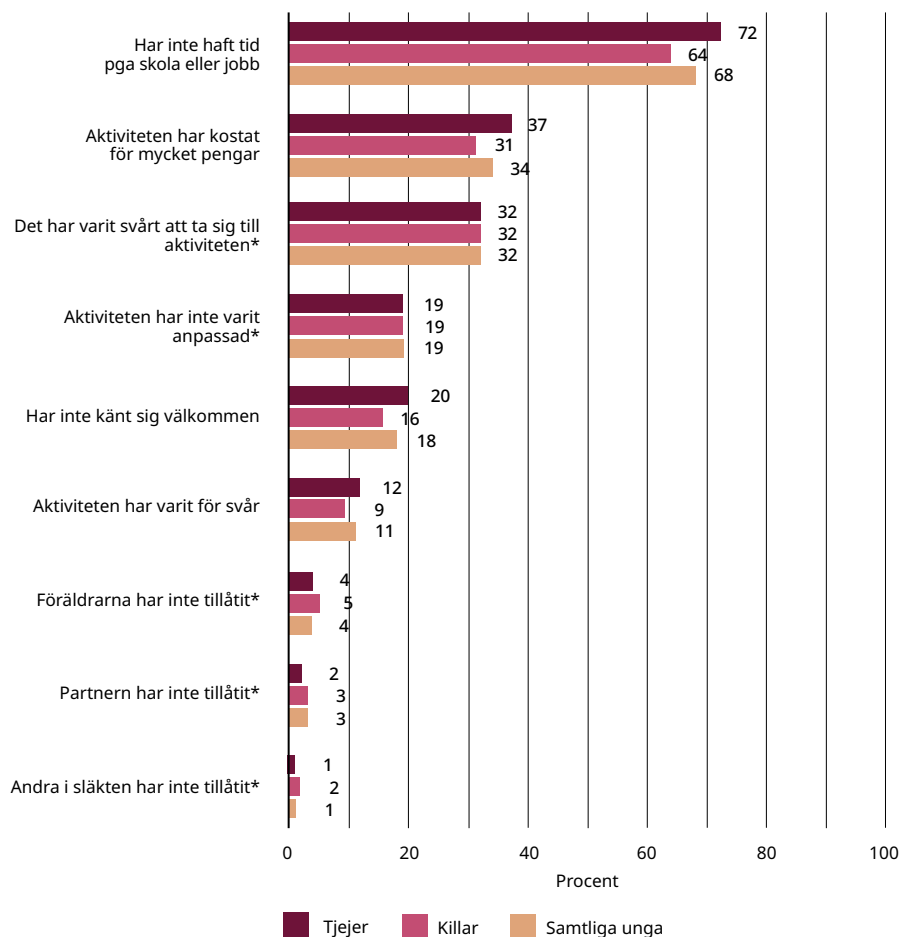
Att inte ha tid, att aktiviteter är dyra eller att det är svårt att ta sig till aktiviteter är vanliga hinder bland unga

Den vanligaste orsaken till att unga avstår från en fritidsaktivitet är att de inte haft tid på grund av skola eller arbete, 68 procent unga uppger att de avstått av den anledningen år 2021. Det är också en hög andel som avstår för att aktiviteter varit för dyra, vilket 34 procent uppger. 32 procent uppger att de har haft svårt att ta sig till aktiviteter. Andelen unga som uppger att de har goda möjligheter att ta kollektivtrafik till fritidsaktiviteter är dock hög, 84 procent år 2021.

Det är något mindre vanligt att unga avstått från en fritidsaktivitet för att den inte varit anpassad för dem vilket 19 procent uppger, eller för att de inte känt sig välkomna, där andelen är 18 procent. 11 procent uppger att de avstått för att aktiviteten varit för svår.

I den nationella ungdomsenkäten finns även frågor om någon i de ungas närhet inte tillåtit dem att delta i aktiviteter på fritiden. Det kan vara föräldrar, släkt eller en partner. Andelen unga som uppger att de närstående inte tillåtit att de delar är låg, mellan 1 och 4 procent. Vanligast är att unga har hindrats från att delta av sina föräldrar, en mycket låg andel unga uppger att släktingar inte har tillåtit dem att delta. Se figur 5.1.

Jämfört med år 2018 är det en lägre andel unga som har avstått från fritidsaktiviteter för att det varit för dyrt, för att aktiviteten varit för svårtillgänglig eller för att aktiviteten inte varit anpassad för dem år 2021. Andelen som avstått för att de inte har tid, för att aktiviteten varit för svår eller för att de inte tillåtits att delta för föräldrar är däremot oförändrad.

Figur 5.1 Andelen unga 16–25 år som uppgett att de hindrats att delta i en fritidsaktivitet av olika anledningar, 2021, efter kön. Procent.

*Skillnaden mellan könen är inte statistiskt säkerställd.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

Tjejer upplever flera hinder för att delta i fritidsaktiviteter i högre utsträckning än killar. Andelen som avstått för att de inte har tid, för att det varit för dyrt, för att de inte känt sig välkomna, eller för att aktiviteten varit för svår är högre jämfört med killar.

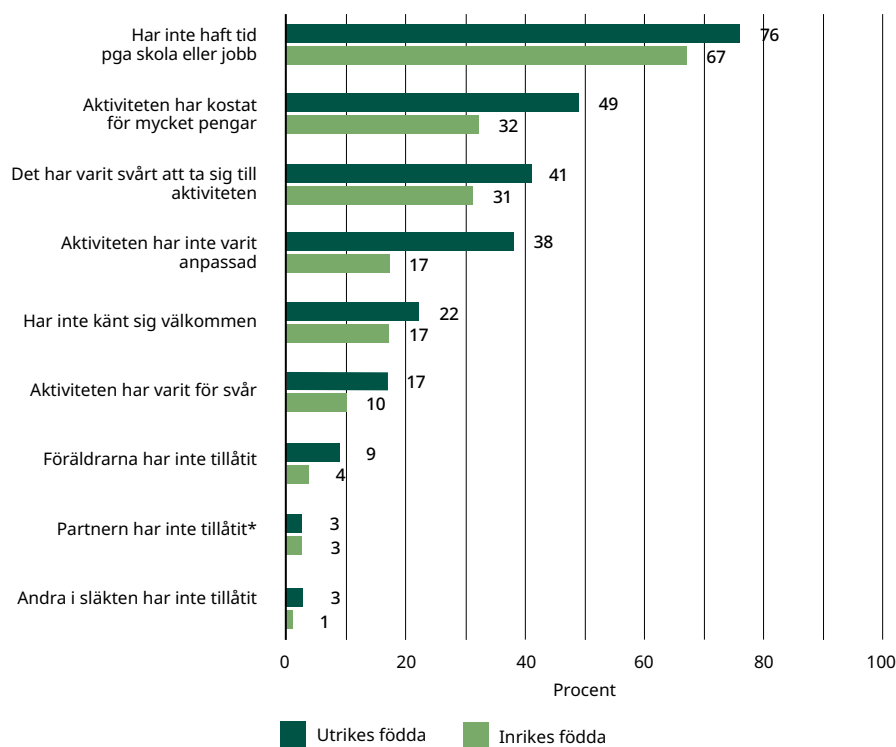
Unga i den yngre åldersgruppen 16–19 år uppges i högre utsträckning än unga i den äldre åldersgruppen att de hindras för att de inte känt sig välkomna, för att aktiviteten inte varit anpassad för dem, för att aktiviteten varit för svår samt för att föräldrar inte tillåtit att de deltar. 25 procent av unga tjejer i åldern 16–19 år har avstått för att de inte känt sig välkomna, vilket är en högre andel

både jämfört med killar i samma ålder och jämfört med tjejer i den äldre åldersgruppen.

En högre andel unga i den äldre åldersgruppen har hindrats från att delta för att aktiviteten varit för dyr, jämfört med yngre unga. Bland tjejer i åldrarna 20–25 år uppger 45 procent detta hinder, vilket är högre än killar i samma åldersgrupp och jämfört med tjejer i yngre åldrar. Bland dessa tjejer är också andelen som avstått för att de inte har tid högre (71 procent) jämfört med killar oavsett ålder.

Utrikes födda unga och unga med utländsk bakgrund möter hinder för sin fritid i större utsträckning

Utrikes födda unga uppger i högre utsträckning att de möter samtliga av de hinder som följs upp i den nationella ungdomsenkäten. Störst skillnad mellan grupperna finns i andelen som uppger att de avstått från fritidsaktivitet för att aktiviteten inte varit anpassad för dem, eller för att aktiviteten varit för dyr. Se figur 5.2. Samma mönster som syns även vid jämförelser mellan unga som har utländsk bakgrund och unga med svensk bakgrund.⁴

Figur 5.2 Andelen unga 16–25 år som uppgett att de hindrats att delta i en fritidsaktivitet av olika anledningar, 2021, efter födelseland och kön. Procent.

*Skillnaden mellan unga som är utrikes eller inrikes födda är inte statistiskt säkerställd.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

⁴Det finns ingen statistisk skillnad mellan utrikes födda killar och tjejer för dessa hinder. Andelen är högre bland inrikes födda tjejer jämfört med killar för hindren att inte ha tid, att aktiviteten är för dyr, att aktiviteten är för svår eller att man ej känt sig välkommen.

Oavsett födelseland är det vanligaste hindret för ungas fritid att inte ha tid på grund av skola eller arbete, bland utrikes födda unga uppger 76 procent detta som ett hinder. Hälften av utrikes födda unga har avstått för att aktiviteten kostar för mycket. 41 procent bland utrikes födda unga har avstått för att det varit svårt att ta sig till aktiviteten och 38 procent för att aktiviteten inte varit anpassad. Andelen som uppger att de har goda möjligheter att ta kollektivtrafik till exempelvis fritidsaktiviteter är dock högre bland utrikes födda unga jämfört med inrikes födda unga.

Under 2021 var det 9 procent av de utrikes födda unga som uppgav att de avstått från fritidsaktiviteter under de senaste 12 månaderna då föräldrar eller familj inte tillåtit det, jämfört med 4 procent bland inrikes födda unga. 3 procent av utrikes födda unga uppgav att de avstått från fritidsaktivitet då det inte varit tillåtet för släktingar, även detta är en högre andel än bland unga inrikes födda. Det finns inga skillnader mellan tjejer och killar, varken bland utrikes eller inrikes födda unga.

Unga i socioekonomiskt utsatta områden upplever hinder för fritid i större utsträckning

Nästan hälften av unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar har avstått för att aktiviteten har varit för dyr.

Hinder för fritid upplevs i olika stor utsträckning bland unga som bor i områden med olika socioekonomiska förutsättningar.

Andelen som upplever flera hinder är högre bland unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar jämfört med unga i områdestyper med bättre socioekonomiska förutsättningar.

Bland unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar är andelen som avstått för att aktiviteten är för dyr 48 procent, 32 procent har avstått för att aktiviteten inte är anpassad för dem och 20 procent har upplevt aktiviteten som för svår. Samtliga dessa hinder är vanligare bland unga i dessa områden jämfört med unga som bor i områden med blandad, god eller mycket god socioekonomi. För övriga hinder är skillnaderna inte lika tydligt kopplade till socioekonomi.

Andelen som uppger att de har goda möjligheter att ta kollektivtrafik till fritidsaktiviteter är något högre både bland unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar och bland unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar, jämfört med unga som bor i övriga tre områdestyper. En del i förklaringen kan vara att landsbygdskommuner framför allt består av områden med blandad eller goda socioekonomiska förutsättningar. Områden med socioekonomiska utmaningar och områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar finns däremot ofta i eller nära städer.⁵

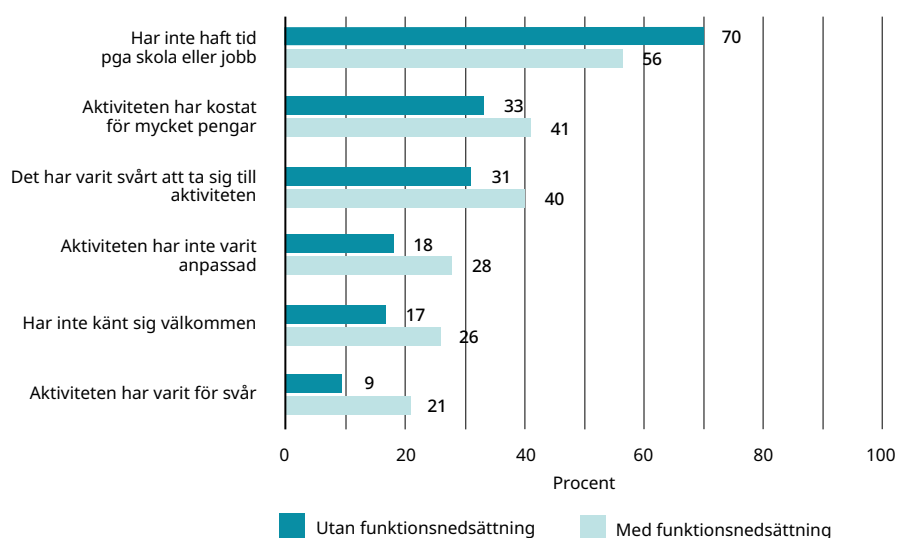
Unga med funktionsnedsättning upplever hinder för fritid i högre utsträckning

Det finns tydliga skillnader i upplevelsen av hinder för fritid bland unga med funktionsnedsättning, jämfört med unga som inte har funktionsnedsättning. Att inte ha tid till sin fritidsaktivitet är det hinder som högst andel uppger,

⁵ Mer information om hur de olika områdestyperna fördelar sig över landet finns i bilaga 2.

andelen är 56 procent bland unga som har funktionsnedsättning. Trots att det är det vanligaste hindret är andelen lägre jämfört med unga som inte har funktionsnedsättning (70 procent), vilket stämmer väl överens med att unga som har funktionsnedsättning i högre utsträckning uppger att de har för mycket fritid.

Flera andra hinder är dock vanligare bland unga med funktionsnedsättning jämfört med andra unga. En högre andel har avstått för att aktiviteten är för dyr, 41 procent, eller för att aktiviteten är svårtillgänglig, 40 procent. Andelen som uppger att de har goda möjligheter att ta sig till en fritidsaktivitet med kollektivtrafik är lägre bland unga som har en funktionsnedsättning, 80 procent jämfört med 85 procent bland andra unga. Det är också en högre andel bland unga med funktionsnedsättning som avstått för att aktiviteten inte varit anpassad, 28 procent, för att de inte känt sig välkomna på aktiviteten, 26 procent, eller för att aktiviteten varit för svår, 21 procent. Se figur 5.3.

Figur 5.3 Andelen unga 16–25 år som uppgett att de hindrats att delta i en fritidsaktivitet av olika anledningar, 2021, utifrån förekomst av funktionsnedsättning och kön. Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten

För samtliga dessa hinder är andelen högre både bland tjejer och killar med funktionsnedsättning jämfört med tjejer och killar utan sådan. Utöver det är det en högre andel bland tjejer med funktionsnedsättning som avstått för att de inte har tid, jämfört med killar med funktionsnedsättning.

6

Avslutande diskussion

I det här kapitlet diskuteras resultaten i förhållande till det ungdomspolitiska målet. Den ungdomspolitiska skrivelse (Regeringen 2020) som pekar ut riktningen för ungdomspolitiken betonar att ungas tillgång till meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter är en viktig del i arbetet mot detta mål. Även barnkonventionen (SFS 2018:1197) lyfter fritiden som viktig och slår fast att alla barn har rätt till lek, rekreation, vila och fritid, samt att konventionsstater ska uppmuntra tillhandahållandet av bland annat lämpliga och lika möjligheter till rekreations- och fritidsverksamhet. Mot bakgrund av det vill myndigheten peka på några av de utmaningar som behöver mötas för att alla unga ska ha tillgång till en meningsfull fritid.

MUCF har en instruktionsbunden uppgift att verka för att unga har meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter. Det gör myndigheten på flera olika sätt, bland annat genom att bidra med kunskap. Utöver denna rapport har myndigheten nyligen bidragit med en socioekonomisk analys av värdet av främjande öppen fritidsverksamhet för unga (MUCF 2022a), samt med kunskapshöjande insatser till den öppna fritidsverksamheten om exempelvis inkludering och tillgänglighet. Myndigheten har lämnat flera förslag som syftar till att öka möjligheterna till en meningsfull fritid för unga. Bland annat ett fritidsledarlyft för fritidsledare och andra yrkesverksamma inom öppna fritidsverksamheter.

Myndigheten har även föreslagit ett statsbidrag för att stärka öppen fritidsverksamhet i form av kostnadsfria aktiviteter för unga som anordnas av kommuner (MUCF 2023a), samt att en utredning genomförs kring möjligheterna till ett ekonomiskt stöd för ungas fritidsaktiviteter.

Förändrat deltagande i aktiviteter – på kort och lång sikt

Ungas deltagande i aktiviteter på fritiden påverkades av covid-19-pandemin, under en period var flera aktiviteter på fritiden mindre tillgängliga för unga. Flera olika aktörer har visat på minskat deltagande i både kulturaktiviteter och idrott (Kulturrådet 2022; Riksidrottsförbundet 2022) och förändringarna är även tydliga i resultaten från MUCF:s nationella ungdomsenkät, där andelen som exempelvis konsumerat kultur, besökt en fritidsgård eller ett bibliotek, eller idrottat inom en förening minskat mellan 2018 och 2021. Samtidigt minskade andelen unga som upplevde att de har goda möjligheter att delta i fritidsaktiviteter, kulturaktiviteter samt ideella aktiviteter.

Covid-19-pandemin förde också med sig förändringar i ungas uppfattning om sin fritid. Andelen unga som upplevde att de har lagom mycket fritid ökade, medan andelen unga som upplevde att de har för lite fritid minskade. En lägre andel unga har avstått från fritidsaktiviteter år 2021 för att det varit för dyrt, för att aktiviteten varit för svårtillgänglig eller för att aktiviteten inte varit anpassad för dem jämfört med år 2018. Det är en logisk utveckling då det största hindret för unga att delta under våren 2021 sannolikt var de restriktioner som infördes och som gjorde att aktiviteter ställdes in eller att mötesplatser så som fritidsgårdar eller bibliotek inte var tillgängliga i samma utsträckning som

tidigare. Det återstår att se om förändringarna kommer att vara bestående över tid. Myndigheten ser en risk i att en del unga inte kommer att hitta tillbaka till fritidsaktiviteter som de tidigare tagit del av och att det kan påverka deras levnadsvillkor negativt.

Ungdomstiden är en tid av förändring, och för många unga även en tid med sämre ekonomiska levnadsvillkor (MUCF 2022a). Under de kommande åren väntas en försämrad konjunktur, med risk för ökad arbetslöshet och försämrad ekonomisk situation även för unga. Det innebär en risk att möjligheter att ta del av aktiviteter på fritiden även fortsättningsvis är lägre än tidigare. Att unga ges möjligheter att hitta tillbaka till en meningsfull fritid är särskilt viktigt för de grupper av unga där vi ser att deltagandet i aktiviteter är lägre, som bland unga med funktionsnedsättning, unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar eller unga tjejer med utländsk bakgrund.

Ett ekonomiskt stöd för fritidsaktiviteter i form av ett fritidskort (Regeringen 2023) kan öka möjligheterna för unga att ta del av aktiviteter på fritiden. År 2021 uppger en dryg tredjedel av unga att de avstått från aktiviteter för att de varit för dyra. Bland utrikes födda unga uppger hälften att kostnader hindrat dem från att delta, och andelen är nästan lika stor bland unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar. Bland unga med funktionsnedsättning är andelen också högre än bland andra unga, liksom bland unga i den äldre åldersgruppen 20–25 år.

Samtidigt finns det andra viktiga hinder för ungas fritid som behöver uppmärksammas. Om tillgången till aktiviteter ska öka för grupper av unga som deltar i lägre utsträckning behövs även insatser som ökar tillgängligheten till aktiviteterna. Det gäller exempelvis unga med funktionsnedsättning eller unga som bor utanför tätorter. Det är också viktigt att arbeta för att alla unga ska känna att de är välkomna och att fritidsaktiviteterna upplevs som trygga platser. Andelen unga som idrottar inom en förening har minskat över tid, även innan år 2021 då 25 procent av unga uppgav att de tar del av sådana aktiviteter varje vecka. Ett ekonomiskt stöd för ungas fritid skulle kunna motverka denna nedåtgående trend. Idrott inom förening är samtidigt en av de aktiviteter där det finns tydliga skillnader i deltagande mellan olika grupper av unga, vilket sannolikt innebär att det finns fler hinder än ekonomi som påverkar möjligheterna att delta. Skillnaderna mellan grupper av unga som idrottar utanför föreningslivet är jämförelsevis betydligt mindre.

Andelen unga i åldern 16–25 år som uppger att de besöker bibliotek och fritidsgårdar varje månad är lägre år 2021 än tidigare. Minskningen påverkar unga som i större utsträckning besöker sådana verksamheter, så som utrikes födda unga och unga som bor i områden med socioekonomiska utmaningar. Det är angeläget att följa hur unga hittar tillbaka till dessa verksamheter. Fritidsgårdar och ungdomens hus är verksamheter som en mindre grupp unga besöker, men som har en viktig roll att fylla. Forskning pekar på att unga som är i riskzonen för att hamna i utanförskap är en överrepresenterad grupp på fritidsgårdarna. Det gör den öppna fritidsverksamheten till en särskilt viktig arena för ungas möjligheter till välmående, inflytande och delaktighet i syfte att delta i demokratin (MUCF 2022c). När det gäller bibliotek tyder resultaten på att tillgången till dem kan ha en kompensatorisk effekt på läsningen för utrikes födda unga och unga som bor i områden med mycket stora socioekonomiska utmaningar. Det är grupper som i högre utsträckning uppger att de besöker biblioteken och där man även kan se att andelen som läser böcker är större än inrikes födda unga och lika stor som bland unga som bor i områden med mycket god socioekonomi. Mellan år 2018 och år 2021 har andelen som besöker bibliotek varje månad minskat bland unga med utländsk bakgrund och bland utrikes födda tjejer, i dessa grupper har även andelen unga som läser böcker varje vecka minskat mellan dessa år.

Ungas val av aktiviteter på fritiden – fri vilja eller skillnader i möjlighet?

Det finns en stor variation i ungas aktiviteter på fritiden. Vad unga väljer att göra är dels en fråga om egna preferenser, men kan även handla om att tillgängligheten ser olika ut. Långvariga skillnader i deltagande i fritidsaktiviteter mellan olika grupper av unga indikerar att det finns ett behov av att minska strukturella hinder som gör att möjligheter till deltagande skiljer sig åt. Skillnader i ekonomiska möjligheter, tillgänglighet för unga utifrån könsnormer eller funktionsvariationer, eller upplevelsen av att inte vara välkommen inom olika typer av fritidsaktiviteter är exempel på olika hinder som aktörer i samhället behöver arbeta med för att öka möjligheterna till en meningsfull fritid. Flera grupper av unga upplever hinder i större utsträckning än andra, vilket sannolikt

innebär att deras deltagande påverkas av att möjligheterna ser olika ut. De skillnader som uppmärksammas i denna rapport är i många fall sådana som myndigheten uppmärksammat i uppföljningar flera gånger tidigare (MUCF 2014; MUCF 2020), exempelvis när det gäller utrikes födda unga eller unga med funktionsnedsättning. Det finns alltså ett tydligt behov av fortsatta insatser för att alla unga ska ha lika stora möjligheter till en meningsfull fritid. Sådana insatser behöver både hantera utmaningar kring exempelvis möjligheten att ta sig till aktiviteter eller att klara av kostnader för aktiviteter, men även arbeta mot exempelvis normer, eller känslor av otrygghet, som kan vara ett hinder för grupper av unga.

Tjejer och killar deltar i olika aktiviteter, och upplever hinder i olika utsträckning

Det finns långvariga och tydliga skillnader i vilka aktiviteter unga tjejer och killar ägnar sin fritid åt. Av de tio aktiviteter som högst andel unga ägnar sig åt på fritiden så är det endast tre där det inte finns skillnader i deltagandet mellan killar och tjejer. Att idrotta är en vanlig fritidssysselsättning bland unga generellt. Bland unga som idrottar eller motionerar utanför en förening finns inga skillnader mellan könen, men både andelen som besöker gym och som idrottar inom en förening är lägre bland tjejer än bland killar. Särskilt lågt är deltagandet i fritidsaktiviteter kopplade till idrott och motion bland unga tjejer med utländsk bakgrund. Däremot är andelen som är ute i naturen, eller som besöker stall, högre bland tjejer än bland killar, men då framför allt bland inrikes födda tjejer.

Killar tar del av flera av aktiviteterna inom området kultur i lägre utsträckning än tjejer, exempelvis att själva utöva kultur, att läsa böcker eller att lyssna på ljudböcker. Hälften av tjejerna, 53 procent, utövar kultur varje månad, vilket kan jämföras med 34 procent bland killar. Däremot är andelen killar som spelar datorspel eller som meckar med motorer högre än bland tjejer. Bland killar spelar 79 procent datorspel varje vecka, jämfört med 49 procent av tjejerna.

Resultaten från den nationella ungdomsenkäten visar att unga tjejer upplever flera hinder för att delta i fritidsaktiviteter i högre utsträckning än killar. Andelen som avstått för att de inte har tid, för att det varit för dyrt, för att de inte känt sig välkomna, eller för att aktiviteten varit för svår är högre jämfört med killar. För övriga hinder finns däremot inga skillnader mellan könen.

Utrikes födda unga och unga med utländsk bakgrund upplever hinder för sin fritid

Andelen unga som upplever hinder för fritidsaktiviteter är högre bland unga som är födda i ett annat land än Sverige eller som har utländsk bakgrund. Dessa unga uppger i högre utsträckning att de möter nästan samtliga av de hinder som följs upp med den nationella ungdomsenkäten.⁶ Störst skillnad jämfört med unga som har svensk bakgrund eller är födda i Sverige finns i andelen som uppger att de avstått från fritidsaktivitet för att den inte varit anpassad för dem, eller för att aktiviteten varit för dyr.

⁶ Skillnaden mellan grupperna är statistiskt säkerställd för samtliga hinder utom andelen som har avstått från en fritidsaktivitet för att ens partner inte har tillåtit att de deltar.

Det är också en lägre andel bland unga med utländsk bakgrund som är nöjda med sin fritid. Bland tjejer med utländsk bakgrund är andelen som är nöjda lägre än både killar som har utländsk bakgrund och unga med svensk bakgrund oavsett kön. Tjejer med utländsk bakgrund har en högre andel som uppger att de har för lite fritid jämfört med både killar med utländsk bakgrund och unga med svensk bakgrund oavsett kön. Samma skillnader finns även när det gäller utrikes födda tjejer.

Deltagandet är också lägre bland dessa unga för flera aktiviteter. Störst skillnad finns i andelen som lyssnar på ljudböcker eller poddar, samt som är ute i naturen. Men det är också ett lägre deltagande i idrottsaktiviteter bland tjejer med utländsk bakgrund. Andelen som idrottar inom en förening varje vecka är lägre jämfört med andra unga, och en högre andel tjejer med utländsk bakgrund uppger att de aldrig idrottar i förening eller besöker gym jämfört med andra unga.

För andra aktiviteter är deltagandet högre bland utrikes födda unga eller unga med utländsk bakgrund. Bland unga med utländsk bakgrund är det en högre andel som besöker bibliotek, som läser böcker och som besöker religiösa byggnader. Det är också en högre andel bland utrikes födda killar som besöker fritidsgårdar eller ungdomens hus, samt som besöker simhallar jämfört med andra unga.

Kostnader och ej anpassade aktiviteter hindrar unga i området med stora socioekonomiska utmaningar

Det finns likheter i hur unga med utländsk bakgrund och unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar upplever hinder för sin fritid. Även bland unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar är andelen som hindrats för att aktiviteten varit för dyr, för att den inte varit anpassad för dem, eller för att den upplevts som för svår högre än bland unga som bor i områdestyper med bättre socioekonomiska förutsättningar. För andra hinder, så som att känna sig välkommen eller att inte kunna ta sig till aktiviteter är skillnaderna däremot inte lika tydligt kopplade till socioekonomi. Andelen unga som är nöjda med sin fritid är lägre bland unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar, jämfört med unga som bor i områden med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Bland unga som bor i områden med socioekonomiska utmaningar är andelen som lyssnar på ljudböcker eller poddar, som streamar film samt som är ute i naturen lägre. Det är också en lägre andel som tar del av idrott utanför en förening. Att idrotta inom en förening varje vecka är vanligare bland unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar jämfört med unga i samtliga andra områdestyper. Bland tjejer som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar är det en lägre andel som besöker på gym jämfört med tjejer i områden med mycket goda ekonomiska förutsättningar, bland killar finns däremot ingen skillnad.

Det är däremot en högre andel bland dessa unga som tar del av andra typer av aktiviteter. Andelen som besöker bibliotek och som läser böcker på fritiden högre bland unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar. Det är även en högre andel i områden med stora socioekonomiska områden som besöker fritidsgård eller ungdomens hus. Killar som bor i områden med

stora socioekonomiska utmaningar uppger även i högre utsträckning att de besöker en simhall varje månad jämfört med unga i alla andra områdestyper.

Andelen som uppger att de har goda möjligheter att ta kollektivtrafik till fritidsaktiviteter är något lägre bland unga som bor i områden med mer blandad samt med god socioekonomi, jämfört med både unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar och unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar. En förklaring kan vara att landsbygdskommuner framför allt består av områden med blandad eller goda socioekonomiska förutsättningar. Områden med dåliga eller mycket dåliga socioekonomiska förutsättningar och områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar finns däremot ofta i eller nära städer.

Tillgängligheten till fritidsaktiviteter behöver öka för unga med funktionsnedsättning

Bland unga med funktionsnedsättning uppger endast drygt hälften, 56 procent, att de är nöjda med sin fritid. Dessa unga uppger även i högre utsträckning att de har för mycket fritid jämfört med andra unga, och andelen har ökat mellan år 2018 och 2021 vilket indikerar att möjligheterna även för dessa unga att ta del av fritidsaktiviteter försämrades under covid-19-pandemin.

Det finns också tydliga skillnader i upplevelsen av hinder för fritid. Det gäller exempelvis hinder av mer praktisk karaktär så som kostnader och tillgänglighet. Andelen som avstått för att aktiviteten är för dyr är högre, 41 procent bland unga med funktionsnedsättning. Det är även vanligare att dessa unga uppger att de avstått för att aktiviteter är svårtillgängliga, vilket 40 procent gör. Andelen som uppgett att de har goda möjligheter att ta sig till sin fritidsaktivitet med kollektivtrafik är lägre bland unga som har en funktionsnedsättning. Men det gäller även andra typer av hinder. Det är exempelvis en högre andel som avstått för att aktiviteten inte varit anpassad, för att de inte känt sig välkomna, eller för att aktiviteten varit för svår.

Unga med funktionsnedsättning deltar i lägre utsträckning i flera aktiviteter som relaterar till idrott eller motion. Andelen som idrottar både inom och utanför föreningslivet är lägre, liksom andelen som besöker gym. Denna grupp av unga uppger också i lägre utsträckning att de umgås med kompisar varje vecka. Det är även en lägre andel som besöker en stadskärna eller köpcentrum eller som är medlem i en förening. Skillnaderna inom området kultur är däremot mindre, och för flera av dessa aktiviteter syns inga skillnader mellan unga som har funktionsnedsättning och unga som inte har det.

De tydliga skillnaderna i möjligheter till en meningsfull fritid mellan unga som har och som inte har en funktionsnedsättning är problematiska mot bakgrund av att det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. För att nå dit ska genomförandet inriktas mot områdena universell utformning, att identifiera och åtgärda hinder i tillgänglighet, individuella stöd och insatser samt att åtgärda och motverka diskriminering (Regeringen 2016). Resultaten i nationella ungdomsenkäten ger tydliga indikationer om att det arbetet måste vara fortsatt prioriterat i arbetet med att öka tillgängligheten till meningsfulla fritidsaktiviteter för unga.

Behov av fortsatt arbete för att öka tillgängligheten till fritid för unga hbtqi-personer

Regeringens målsättning är att alla unga, inklusive unga hbtqi-personer, ska respekteras och ha goda levnadsvillkor och ha makt att forma sina liv utan att begränsas av stereotypa könsroller, tvång eller förtryck som minskar individens handlingsutrymme. Resultaten från nationella ungdomsenkäten visar att unga hbtqi-personer, liksom flera andra grupper unga, möter hinder för att ta del av fritidsaktiviteter i större utsträckning än unga heterocispersoner (MUCF 2022b).

Majoriteten av unga hbtqi-personer upplever att de har goda möjligheter att ta del av fritidsaktiviteter. Men andelen är lägre jämfört med andra unga. Det är också vanligare att unga hbtqi-personer avstår från att delta i aktiviteter till följd av olika hinder. Det är till exempel vanligare att unga hbtqi-personer än andra unga att avstå på grund av att det varit för svårt att ta sig till aktiviteten, att man inte har känt sig välkommen eller passat in eller att aktiviteten inte varit anpassad efter individen.

Det är även en lägre andel unga hbtqi-personer som idrottar både i och utanför förening jämfört med unga heterocispersoner. Resultaten visar också att unga hbtqi-personer i lägre utsträckning besöker gym och idrottshallar jämfört med unga heterocispersoner. Den sammantagna bilden är alltså att unga hbtqi-personer möter fler hinder och idrottar i lägre utsträckning jämfört med unga heterocispersoner (MUCF 2022b).

7

Referenser

Boverket. Om segregationsbarometern. <https://segregationsbarometern.boverket.se/om-segregationsbarometern/> (Hämtad 27 januari 2023).

Delmos. *Beskrivning av indikatorerna i Segregationsbarometern Bilaga 3 till Så mäter och följer du segregation*. Huddinge: Delegationen mot segregation.

Folkhälsomyndigheten (2021a) Anpassning av smittskyddsåtgärder påbörjas 1 juni. [folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2021/maj/anpassning-av-smittskyddsatgarder-paborjas-1-juni/](https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2021/maj/anpassning-av-smittskyddsatgarder-paborjas-1-juni/) (Hämtad 1 februari 2023)

Folkhälsomyndigheten (2021b) Fler åtgärder för att minska smittspridningen. [folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2021/februari/flu-atgarder-for-att-minska-smittspridningen/](https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2021/februari/flu-atgarder-for-att-minska-smittspridningen/) (Hämtad 1 februari 2023)

Folkhälsomyndigheten (2021c) Flera tecken på samhällsspridning av covid-19 i Sverige. [folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/mars/flera-tecken-pa-samhallsspridning-av-covid-19-i-sverige/](https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/mars/flera-tecken-pa-samhallsspridning-av-covid-19-i-sverige/) (Hämtad 1 februari 2023)

Folkhälsomyndigheten (2021d) Organiserade idrottsaktiviteter möjliggörs även för gymnasieungdomar. [folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2021/februari/organiserade-idrottsaktiviteter-mojliggors-aven-for-gymnasieungdomar/](https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2021/februari/organiserade-idrottsaktiviteter-mojliggors-aven-for-gymnasieungdomar/) (Hämtad 1 februari 2023)

MUCF (2014) *Fokus 14. Ungas fritid och organisering*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF (2020) *Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder. Ungadag 2020*. Växjö: Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor.

MUCF (2022a) *Fokus 22 – Ett liv som andras. Om ungas ekonomiska utsatthet*. Växjö: Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor.

MUCF (2022b). *Jag är inte ensam, det finns andra som jag. Rapport om unga hbtqi-personers levnadsvillkor*. Växjö: Myndighetens för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF (2022c) *Utanförskap och unga. En socioekonomisk analys av värdet av främjande öppen fritidsverksamhet för unga*. Växjö: Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor.

MUCF (2022d) *Ännu ett år av utmaningar. Uppföljning av ideella föreningars villkor 2021*. Växjö: Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor.

MUCF (2023a) Budgetunderlag 2024–2026. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2023b) *Ung idag 2023. En sammanfattad bild av ungas levnadsvillkor i Sverige*. Växjö: Myndigheten för ungdoms och civilsamhällsfrågor.

Myndigheten för Kulturanalys (2022) *Kulturvanor 2021*. Kulturfakta 2022:03. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.

Norberg, J. (2022) *Statens stöd till idrotten. Uppföljning 2021*. 2022:1. Centrum för idrottsforskning.

Riksidrottsförbundet (2022) *Två år av corona - mars 2022*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Regeringens proposition 2013/14:191 *Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande*.

Regeringens proposition 2016/17:188. *Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken*.

Regeringens skrivelse 2020/21:105. *Ungdomspolitisk skrivelse*.

Regeringen (2023) Satsningar för bättre vård och ökad folkhälsa. Pressmeddelande 221101. <https://regeringen.se/pressmeddelanden/2022/11/satsningar-for-bättre-vård-och-okad-folkhälsa/>

SFS 2020:162 Förordning om ändring i förordningen (2020:114) om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar

SFS 2020:1000 Förordning om ändring i förordningen (2020:114) om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar

SFS 2021:372 om ändring i förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

SFS 2018:1197. *Lag om förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*.

IFAU (2021) *Barn och unga under coronapandemin. Lärdomar från forskning om uppväxtmiljö, skolgång, utbildning och arbetsmarknadsinträde*. Rapport 2021:2. Uppsala: Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.

Bilaga 1

Nationella ungdomsenkäten

Den nationella ungdomsenkäten är en återkommande enkätundersökning som har gått ut till unga i åldersgruppen 16–25 år ungefär vart tredje år sedan 2004. Totalt har undersökningen genomförts vid sju tillfällen (se tabell B.1). Enkäten har vid samtliga undersökningstillfällen skickats till ett slumpmässigt urval av unga i åldrarna 16–25 år. Urvalsstorleken har varierat mellan 4 500 och 6 000 i de sex första undersökningssomgångarna. År 2021 ökades urvalet till 12 000 personer. Svarsfrekvensen har varierat mellan 43 och 65 procent. År 2021 var svarsfrekvensen för undersökningen 50 procent. Resultaten från undersökningen är generaliserbara till gruppen unga i stort.

Tabell B.1 Nationella ungdomsenkäten 2004, 2006, 2008, 2012, 2015, 2018 och 2021.

	2004	2006*	2008**	2012	2015	2018	2021
Ålder	16–25	16–25	16–25	16–25	16–25	16–25	16–25
Antal i urvalet	5 000	6 000	6 000	4 500	5 000	5 000	12 000
Antal svarande	3 240	2 867	2 951	2 251	2 169	2 306	5 997
Svarsfrekvens netto (procent)	65	48	49	50	43	46	50

Kommentar: * Undersökningen genomfördes november 2006 till januari 2007.

** Undersökningen genomfördes november 2008 till maj 2009.

Ett problem alla typer av enkätundersökningar är svarsbortfall i det representativa urvalet. Bortfallet blir särskilt problematiskt om det är ojämnt fördelat mellan olika grupper av unga. Skevhet i bortfallet gör att resultaten från de statistiska skattningarna riskerar att bli missvisande och inte återspeglar gruppen unga på ett korrekt sätt. Bortfallet bland enkätsvaren är större bland killar än tjejer och i åldrarna 20–25 år. Alla resultat har genomgående viktats utifrån juridiskt kön (kvinna eller man) och ålder (16–18 år, 19–21 år och 22–25 år).

Ett annat problem med enkätundersökningar generellt är olika typer av missvisande svar. Med detta menas att personer av någon anledning svarat på ett sätt som inte speglar verkligheten. Missvisande svar behöver nödvändigtvis inte påverka resultaten nämnvärt, men riskerar att göra det. Framför allt blir resultat för mindre grupper och frågor där det handlar om att mäta väldigt låga (eller väldigt höga) andelar mer känsliga. För att säkerställa att enkäten är tillförlitlig genomför MUCF en kontroll av datakvaliteten. Det görs genom en systematisk kontroll där svarande med svarsmönster som kraftigt avviker från vad som kan förväntas plockas bort från resultaten. Det kan till exempel handla om att en person genomfört enkäten på orimligt kort tid eller att personen varit inkonsekvent i hur hen svarat på kombinationer av frågor med en mycket hög grad av samvariation. Det är 281 svarande av 5 997 totalt som har plockats bort från enkäten till följd av denna systematiska kontroll.

Bilaga 2

Områdestyper

Områdestyper är en indelning av regionala statistikområden⁷ (REgSO) utifrån ett socioekonomiskt index. Det finns fem områdestyper i indelningen.

- **Områdestyp 1** - områden med stora socioekonomiska utmaningar
- **Områdestyp 2** - områden med socioekonomiska utmaningar
- **Områdestyp 3** - socioekonomiskt blandade områden
- **Områdestyp 4** - områden med goda socioekonomiska förutsättningar
- **Områdestyp 5** - områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar

Områdestyp 1 och 2 kan även beskrivas under samlingsnamnet områden med socioekonomiska utmaningar (Boverket).

Generellt finns områdestyperna 1 och 5 i eller nära städer, medan glesbygdsområden består av områdestyp 3 och 4.

En karta över områdesindelningen och fördelningen av områdestyper finns på Boverkets hemsida:

[Ojämlikhetsindex och områdestyper - Segregationsbarometern \(boverket.se\)](https://www.boverket.se/om-oss/områdestyper)

⁷ Regionala statistikområde (RegSO) är SCB:s indelning av Sverige i områden. Områdenas gränser följer kommungränserna, och varje RegSO tillhör därför en kommun. Antalet RegSO per kommun varierar. (Delmos)

Bilaga 3

Frågor i Nationella ungdomsenkäten

Följande frågor från den nationella ungdomsenkäten år 2021 ligger till grund för resultaten som presenteras i denna rapport. Enkäten finns tillgänglig i helhet på [MUCF:s webbplats](#).

FRÅGA 8. Utifrån där du bor, hur stora möjligheter har du att ...

använda kollektivtrafik för att ta mig till aktiviteter, studier eller arbete

Svarsalternativen är: Mycket stora möjligheter/ganska stora möjligheter/ganska små möjligheter

FRÅGA 9. Hur mycket fritid har du?

- Jag känner ofta att jag har så mycket fritid att jag inte vet vad jag ska göra med min tid
- Jag känner att jag har lagom med fritid och att jag hinner med att göra det jag vill
- Jag känner ofta att jag har så lite fritid att jag inte vet hur jag ska hinna med det jag vill

FRÅGA 10. Om du skulle vilja, hur stora möjligheter upplever du att du har att delta i följande aktiviteter?

Svarsalternativen för respektive aktivitet är: Mycket stora möjligheter/ganska stora möjligheter/ganska små möjligheter/mycket små möjligheter

- Fritidsaktiviteter och sociala aktiviteter (tex. idrott, ungdomsgård, cafébesök)
- Kulturella aktiviteter (tex. teater, konsert, bio)
- Ideellt arbete/volontärbete

FRÅGA 11. Ungefär hur ofta är du på följande platser?

Svarsalternativen för respektive plats är: Varje dag/varje vecka/varje månad/varje år/aldrig

- I simhallen
- I en religiös byggnad, ex. kyrka, moské, synagoga
- På ett gym eller i en idrottshall
- På fritidsgård eller ungdomens hus
- På kulturhus eller kulturskola
- På bibliotek
- I ett stall eller på en 4H-gård
- I ett centrum, stadskärnan eller på ett köpcentrum

FRÅGA 12. Ungefär hur ofta gör du följande på din fritid?

Svarsalternativen för respektive plats är: Varje dag/varje vecka/varje månad/varje år/aldrig

- Idrottar/motionerar i klubb eller förening
- Idrottar/motionerar men inte i klubb eller förening
- Skriver (tex. text, poesi, dagbok, bloggar)
- Sjunger/spelar instrument/skapar musik/dansar/spelar teater/målar
- Fotograferar/filmar/vloggar
- Snickrar/bygger/syr/slöjdar eller annat hantverk
- Läser böcker (även surfplatta)
- Lyssnar på hörböcker/poddar
- Spelar dator-, tv-, mobilspel eller spel för surfplatta
- Spelar brädspel/sällskapsspel eller rollspel/lajvar
- Tittar på teater/ konsert/ musikal/dansuppvisningar/utställningar på museum
- Streamar film/serier, tittar på Youtube, TV eller går på bio
- Är ute i naturen/fiskar/jagar/ (odlar/vandrar/seglar/åker båt)
- Använder sociala medier (tex. Snapchat, TikTok, Instagram, Facebook eller liknade)
- Umgås med kompisar
- Bygger modeller, ex. lego, modellflygplan mm.
- Meckar med motorer, bilar motorcyklar mm.

FRÅGA 13. Är du medlem i någon/några av följande sorters föreningar?

Svarsalternativen för respektive förening är: Nej, jag är inte medlem/Ja, jag är medlem men har inget förtroendeuppdrag/Ja, jag är medlem och har förtroendeuppdrag/Nej, jag är inte medlem men deltar som ex. tränare, ledare, volontär, förtroendevald etc.

- Idrottsförening/klubb
- Elev-/studentförening
- Friluftsförening
- Religiös förening/församling
- Kulturförening (tex. musik, dans, teater)
- Hobbyförening (tex. motor, slöjd)
- Förening för miljö/djur/klimat etc.
- Politiskt parti/ungdomsförbund
- Förening/organisation för övriga samhällsfrågor
- Datorförening/spelförening/Gamingförening
- Annan förening

FRÅGA 15. Under de senaste 12 månaderna, har du avstått från att delta i någon fritidsaktivitet på grund av följande?

Svarsalternativen för respektive hinder är: Nej/Ja, någon gång/Ja, flera gånger

- Det har varit för svårt att ta mig till aktiviteten
- Aktiviteten har kostat för mycket pengar
- Jag har inte haft tid på grund av skola eller arbete
- Aktiviteten har inte varit anpassad/tillgänglig för mig
- Aktiviteten har varit för svår för mig
- Jag har inte känt mig välkommen eller passat in i aktiviteten

FRÅGA 31. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?

Alternativet "Din fritid"

Svarsalternativen för aktiviteten är: Mycket nöjd/ganska nöjd/Varken nöjd eller missnöjd/ganska missnöjd/mycket missnöjd

Bilaga 4

Tabellbilaga

En tabellbilaga som visar andelen unga som deltagit i olika aktiviteter, samt som upplevt olika hinder för sin fritid år 2021 finns på mucf.se.

Det går också att komma åt tabellbilagan genom att skanna qr-koden:

HÄR VÄXER KUNSKAP FRAM

På Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor är ungas villkor och civilsamhällets förutsättningar i fokus. Här växer kunskap fram som beslutsfattare använder när de prioriterar insatser för unga och för civilsamhället. Vi sprider kunskapen i mötet med människor, på såväl nationell som europeisk nivå. Vi fördelar också statsbidrag som ger små och stora organisationer möjlighet att genomföra sin verksamhet. Det ger också unga möjlighet att arbeta som volontär, studera eller praktisera i ett annat europeiskt land.

